بەناوی خوای بەخشندە و دلۆڤان

"یاسای بەڕیوەبەردنی دەوڵەتی عێراق بۆ قۆناغی گواستنەوە "

٨-٣-٢٠٠٤

پێشەکی

گەلی عێراق بۆ وە دەست هێنانەوەی ئەوئازادییەی خۆی کە ڕژێمەسەرکوتکەرەکەی پێشوو لێی زەوت کردبوو تێدەکۆشێ.

ئەو گەلەی هەموو شێوەو جۆرەکانی توندوتیژیو زۆرە ملێیی ڕەتدەکاتەوە بەتایبەتی کاتێ وەك شێوەیەك لە شێوە کانی فەرمانڕەوایەتی کردن کاری پێبکرێت سوورە لەسەر ئەوەی وەك گەلێکی ئازاد بمێنێتەوەو یاسا سەروەر بێت...

ئەمڕۆ گەلی عێراق جەخت لە ڕێزگرتنی یاسای نێو دەوڵەتی دەکاتەوە،لەو ڕوانگەیەوەی کە خۆی یەکێکە لە دامەزرێنەرانی نەتەوە یەکگرتوەکان،بەمەبەستی وەدەست هێنانەوەی باری شەرعی خۆی لەنێو وولاّتاندا تێدەکۆشێ.هاوکاتیش بەگیانی برایەتی و کۆمەك کردنەوە بۆپاراستنی یەکپارچە یی خاکەکە یان خەبات دەکات لەپێناو داڕشتنی ڕووکارەکانی ئایندەی عێراقی نوێ و دانانی بەرنامە کارییەکە کەبەشێك لە ئامانجەکانی سڕینەوەی شوێنەواری ڕێبازەکانی ڕەگەز پەرستی و تایەفە گەری وجۆرەکانی جیّ بەجیّ کردنیان.

ئێستا ئەم یاسایە بۆ بەڕێوەبردنی کاروبارەکانی عێراق لەم قۆناغی گواستنەوەیەدا داڕێژراوە تا ئەوکاتی حکۆمەتێکی هەڵبژێردراو لە ژێر سایەی دەستورێکی هەمیشەیی شەرعیدا بۆ گەشتن بە دیمو کراسیەتێکی ڕاست و دروست دەست بە کۆششەکانی خۆی دەکات.

دەروازەی یەکەم پرنسیپە بنچینەییەکان :

بەندی یەکەم :

ا- ئەم یاسایە بە (یاسای بەڕێوەبردنی دەولەتی عێراق لەقۆناغی گواستنەوەدا)ناوزەد دەکرێت و ووشەی (ئەم یاسایە)ش لە هەر شوێنێکی ئەم دەستورە کاتیەدا هاتبیّ ئەوا یانی (یاسای بەڕ یۆەبردنی دەوڵەتی عێراق لە قۆناغی گواستنەوەدا).

ب-لەم یاسایەدا ئاماژەکردن بەتوخمی نێرینە،توخمی مێینەش دەگرێتەوە.

ج-پێشەکی ئەم یاسایە بە بەشێکی جیاوە نەبوو لەم یاسایەدادەنرێت.

بەندی دووەم :

ا-دەستەواژەی (قۆناغی گواستنەوە)مانای ئەو قۆناغە دەگرێتەوە کە لە ڕۆژی سیی مانگی شەشی ساڵی دوو هەزارو چوارەوە دەستپێدەکات تابەپێی دەستورێکی هەمیشەیی حکومەتێکی عێراقی هەڵبژێردراو کە دەقەکەی لەم یاسایەدا هاتووەو دامەزراندنەکەی لە ڕۆژی سی ویەکی مانگی دوانزەی ساڵی دوو هەزارو پێنج تێپەڕ نەکات دادەمەزرێت.تەنهالە باری جیٚ بەجیٚ کردنی بەندی شەستویەکی ئەم یاسایەدا نەبێت.
ب-قۆناغی گواستنەوە لەدوو ماوە(تاق)پێك دێت.

١-ماوەی یەکەم بە پێکهێنانی حکومەتێکی عێراقی کاتی خاوەن سەروەریەکی تەواو دەست پێدەکات کە لەڕۆژی سی مانگی شەشی ساڵی دوو هەزارو چوار دەسەلأت دەگرێتە دەست.ئەم حکومەتە بەپیٚ ی ووتێژێکی بەر فراوان و بە ڕاوێژکاری لەگەڵ توێژەکانی کۆمەڵگای عێراقدا کەئەنجومەنی فەرمانڕەواتی کردنی عێراق و دەسەلأتی کاتی هاوپەیمانان پیادەی دەکەن پێك دێت و دەشکرێت ڕاوێژکردن لەگەڵ نەتەوە یەکگر تووەکانیشدائەنجام بدرێت. دەبێت ئەو حکومەتە بەپیٚ ی ئەم یاسایە دەسەلأتەکان بەڕێوە بەرێت بە هەموو ئەو پرەنسیپ ومافە بنچینەییانەشەوە کەدەقەکانیان لەم یاسایەدا هاتوون وهەروەها لەو پاشکۆیە شدا کە بە ڕێکەوتن دەبێت و بەر لەدەستپێکردنی قۆناغی گواستنەوە دەردەچێت و دەبێتە بەشێکی دانەبڕا و لەم یاسایە.

٢-ماوەی دووەم واتە تاقی دووەم دوای پێکهێنانی حکومەتی قۆناغی گواستنەوەعێراقی دەست پێدەکات لە پاش هەڵبژاردنەکان بۆ ئەنجومەنی نیشتمانی وەك لەم یاسایەدا هاتووە بەو مەرجەی ئەگەر بکرێت ئەم هەڵبژاردنانە نەکەوێتە پاش ڕۆژی سی ویەکی مانگی دوانزەی ساڵی دوو هەزار و چوار یان دەبێت هەر چۆنێك بێت بەر لە ڕۆژی سی ویەکی مانگی یەکی ساڵی دووهەزارو پێنج ئەم هەڵبژاردنە ئەنجام بدرێت ماوە یان(تاقی)دووەم بە پێکهێنانی حکومەتێکی عێراقی بەپیٚ ی دەستوری هەمیشەیی کۆتایی پیٚ دێت.

بەندی سێهەم:

ا-ئەم یاسایە بە یاسای باڵای وولأت دادەنرێت و بەبیٚ جیاوازی لەهەموو بەشەکانی عێراقدا جیٚ بەجیٚ دەکرێت هیچ دەسکاریەك لەم یاسایەدا ناکرێت بەبیٚ ڕەزامەندی سیٚ لەسەر چوار واتە زۆرینەی ئەندامانی ئەنجومەنی نیشتمانی و هەروەهاش بەبیٚ پەسەندکردنی بەتێکڕای دەنگی ئەنجومەنی سەرۆکایەتی دەسکاری لەم یاسایەدا ناکرێت، بیٚ لەم دوو ڕێگەیە بۆ گۆڕانکاری لەم یاسایەدا هیچ دەسکاریەکی یاساکە نا کرێت کەببێتە مایەی ئەوەی بەڕێگەیەك یان بەڕێگایەکی تر مافەکانی گەلی عێراق کە لە بەندی دوو دا هاتووە کەم بکرێتەووە یان ماوەی قۆناغی گواستنەوە دریژە پێبدات و لەو ماوانەی بترازێنیٚ کەلەم یاسایەدا دیاری کراون یان هەڵبژادنەکانی ئەنجومەنی نویٚ دوا بخات یان دەسەلأتی حکومەتەکانی

ناوچەكان یان پارێزگاكان كەم بكاتەوە یان كاریگەری لەسەر ئیسلام و ئایین و تایفەكانی دیكەو سرووتەكانیان بكات .

ب–هەر دەقێكی یاسایی جیا لەم یاسایە بێت ئەوا بە یاسایەكی نا شەرعی دادەنرێت.

ج–بەپێكهێنانی حكومەتێكی هەڵبژێردراو بەپیێ ی دەستورێكی هەمیشەیی كۆتایی بە كاركردنی ئەم یاسایە دێت.

<u>بەندی چوارم</u> :

سیستەمی حوكم لەعێراق دەبێت سیستەمێكی كۆماری،فیدراڵی،دیموكراسی وهەروەها پلورالیستیكی بێت. دەبێت دەسەڵاتەكانیش لەنێوان حكومەتی فێدراڵی و حكومەتە خۆجێییەكان و پارێزگاكان وشارەوانیەكان و هەروەها بەڕێوبەرایەتیە خۆجێییەكاندا دابەش دەكرێت.

ئەم سیستەمە فێدراڵیەش لەسەر بنچینەی جوگرافی و پەیوەندیە مێژووییەكان و لێك جودا كردنەوەی دەستەڵاتە كان دەبێت نەك لەسەر بنچینەی ئەسلّ وتایەفی و نەژادی و ئیتنی و نەتەوەیی ویان مەزهەبی .

<u>بەندی پێنجەم:</u>

هێزە چەكدارەكانی لەشكری عێراق ....بەپیێ ی بەندەكانی سێهەم وپێنجەمی ئەم یاسایە لە ژێر دەسەڵاتی مەدەنی حكومەتی قۆناغی گواستنەوەی عێراق دەبن.

<u>بەندی شەشەم:</u>

حكومەتی قۆناغی گواستەوەی عێراق هەنگاوی كاریگەر دەنێت بۆسڕینەوەی شوێنەواری كردە سەركوتكەرانەكانی ڕژێمی پێشوو ئەنجامی دابوون كەلە شێوەكانی دەركردنی بەزۆر ولێسەندنەوەی ڕەگەزنامە و دەست بەسەردا گرتنی مۆلك ومالّ وپارەی مۆلّ ودەركردن لە كار بە هۆی هۆكاری پۆلیتیكالّی یان ڕەگەزپەرستی یان تایەفەگەرەوە.

<u>بەندی حەوتەم:</u>

ا–ئیسلام ئایینی ڕەسمی دەوڵەتە و بەسەرچاوەیەكی یاساكاری دادەنریّ .لە ماوەی قۆناغی گواستنەوەدا ناشی یاساییّ دابنرێت لەگەلّ بنچینەكانی دیموكراسی و ئەو مافانەی لە بەندی دووی ئەم یاسایەدا دانراوە نەگونجێت.

ئەم یاسایە ڕێز لە ناسنامەی ئیسلامی زۆرینەی گەلی عێراق دەگرێت وتەواوی مافە ئاینیەكانی تاكەكەس دەپارێزێت لەئازادی بیروباوەڕی ئاینی و ئەنجام دانی سروتە ئاینیەكاندا.

ب– عێراق وولاتێكی فرە نەتەوەییە و گەلی عەرەب لە عێراق بەشێكی دانەبڕاوە لە نەتەوەی عەرەب.

بەندی هەشتەم:

یاسا ئالاّ و سروود و دروشمی دەوڵەت دیار دەکات.

بەندی نۆیەم :

زمانی عەرەبی وزمانی کوردی دوو زمانە ڕەسمیەکەی عێراقن. مافی عێراقیەکانیش کە لە دام ودەزگا فێرکاریە حکومیەکاندا بەپیێ ی بەندو بەستی پەروەردەیی منداڵانیان بە زمانی زگماکی خۆیان بۆ نمونە وەك تورکمانی ،سریانی یان ئەرمینی دەخۆێنن یان بە هەر زەمانێکی دی لە دەزگا فێرکارییە تایبەتەکاندا پارێزراو دەبێت .سنوری دەستەواژەی "زمانە ڕەسمی"یەکە و چۆنیەتی ئەم خاڵانە لە خۆ دەگرێت.

١-دەرکردنی ڕۆژنامەی ڕەسمی (الوقائع العراقیە)بە هەردوو زمانە ڕەسمیەکە.

٢-ئاخافتن و گوتار و گوزارشت کردن لە بوارە ڕەسمیەکانی وەك ئەنجومەنی نیشتمانی و ئەنجومەنی وەزیران ودادگاکان و کۆنگرە ڕەسمیەکان بەهەر یەکیێ لەو دوو زەمانە دەبیێ بابیێ.

٣- داننان و چاپ کردنی بەڵگەنامە ڕەسمیەکان و نامە و نامەکاری بە هەردوو زەمانەکەیە.

٤-خۆێندگا ،بەهەردوو زمانەکە ،بەپیێ ی بەندو بەستی پەروەردەیی دەکرێتەوە.

٥-لە هەر بوارێکی دیدا وەك (دراو -پاسپۆرت -پوول)هەردوو زمانەکە بەکار دەهێنرێت.

٦-لە دام و دەزکا فێدراڵێەکانی هەرێمی کوردستاندا هەردوو زمانەکە بەکار دەهێنرێت.

دەوازەی دووەم

مافەبنچینەییەکان

بەندی دەیەم:

نوێنەرانی گەلی عێراق بە دەربڕینی ئازادانە و سەروەریانەی ئەم گەلە بونیادە حکومیەکانی دەوڵەتی عێراق پێك دەهێنن.پێویستە حکومەتی قۆناغی گواستنەوە و حکومەتەکانی هەرێمەکان و پارێزگاکان و شارەوانیەکان وهەروەها بەڕێوبەرایەتیە خۆجێییەکان ڕێز لە مافەکانی هاووڵاتیانی عێراقی بگرن بە هەموو ئەو مافانەوە کەلەم دەروازەیەدا ئاماژەیان پێکراوە.

بەندی یازدەیەم: :

١- هەرکەسیێ ڕەگەزنامەی عێراقی هەبیێ بەهاووڵاتی عێراقی دادەنرێت ئەم هاووڵاتی بونەش هەموو ئەو مافانەی پیێ بەخشێت کە دەقەکانیان لەم یاسایەدا هاتوون ئەم هاووڵاتیبونەی دەبێتە بنچینەی پەیوەندیەکانی بەنیشتمان و بە دە دەوڵەتەوە.

٢- ناشێ ڕەگەزنامەی عێراقی لە هاوولاتی عێراقی دابماڵرێت وناشێ هاوولاتی عێراقی لە زێدی خۆی دوور بخرێتەوە تەنها ئەو هاوولاتیە خۆ بەعێراقی کردووە نەبێت کە لەدادگادا دەسەلمێت کاتێ داوای ڕەگەزنامەی کردووە زانیاری سەرەکی نادروست ی داوەو بەو زانیاریە نادروستانە ڕەگەزنامەکەی دراوەتێ.
٣-هاوولاتی عێراقی مافی خۆیەتی زیاتر لە ڕەگەنامەیەکی هەبێت و هەر عێراقیەکیش بەهۆی ڕەگەزنامەی دیکەوە ڕەگەزنامە عێراقیەکەی لێ سەندرابێتەوە ئەوە هەر بە عێراقی دادەنرێت.
٤-هەر عێراقیەك بەهۆی هۆکاری پۆلیتیکاڵی یان ئاینی یان ڕەگەز پەرستی یان تایەفیەوە ڕەگەزنامە عێراقیەکەی لێ سەندرابێتەوە ئەوا مافی خۆیەتی سەر لە نوێ داوای ڕگەزنامەی عێراقی بکاتەوە.
٥- بڕیاری ژمارە(٦٦٦)ی ساڵی (١٩٨٠)ی ئەنجومەنە هەڵوەشێنراوەکەی سەرکردایەتی شۆڕش هەڵدەوەشێنرێتەوە و هەرکەسێکیش بەپێ ی ئەو بڕیارە ڕەگەزنامەی عێراقی لێ سەندرابێت بە هاوولاتی عێراقی دادەنرێت.
٦-پێویستە ئەنجومەنی نیشتمانی یاسای تایبەت بە هاوولاتی بوون وڕەگەزنامە دەربکات کە لەگەڵ بەندەکانی ئەم یاسایەدا بگونجێت.
٧-دادگاکان لە هەموو ئەو گرفتانە دەکۆڵنەوە کەلە ئاکامی وە گەڕخستنی یاساکانی تایبەت بە ڕەگەزنامە دێنەئاراوە.

<u>بەندی دوانزیەم:</u>

عێراقیەکان بەبێ ڕوانین لە ڕەگەز یان بیروڕا یان بڕوا یان نەتەوە یان مەزهەب یان ئەسڵ لەمافەکانیاندا یەکسانن و هەمووشیان لە بەرامبەر یاسا وەك یەکن .جیاوازی دژی هاوولاتی عێراق لەسەر بنچینەکانی ڕەکەزی یان نەتەوەیی یان ئاینی یان ئەسڵی قەدەغە دەکرێ.
هەموو کەسێك مافی ژیان و ئاسایشی و سەربەستی کەسێتی هەیە.نابێت هیچ کەس لەژیان و ئازادی بێ بەش بکرێ بەبێ باری یاسایی .هەمووش لە بەردەم دادگادا وەك یەکن.

<u>بەندی سیانزیەم:</u>

١-ئازادییە گشتی و تایبەتیەکان پارێزراو دەبن .
٢- مافی ئازادی ڕادەربڕین پارێزراو دەبێت .
٣-مافی ئازادی کۆبونەوەی ئاشتیانە و سەربەستی لە بوون بە ئەندام لە کۆمەڵە و ڕێکخراوەکاندا پارێزراو دەبێت و بە هەمان شێوەش پێکهێنان و بوون بە ئەندام لە سەندیکا وپارتیە پۆلیتیکاڵیەکاندا بەپێ ی یاسا پارێزراو دەبن.
٤-هاوولاتی عێراق مافی خۆیەتی ئازادانەبە هەموو لایەکی عێراقدا هات وچۆ بکات و مافی ئەوەشی هەیە بە ئازادی سەردانی دەرەوەی عێراق بکات و بشگەڕێتەوە بۆ عێراق.

٥- هەموو عێراقیەك ماڤ خۆپیشاندان و مانگرتنی ئاشتیانەی هە یە بەپیٚ ی یاسا.
٦-هەموو عێراقیەك ماڤ بیرکردنەوەی ئازد و ویژدان و بڕوای ئاینی و بەجیٚ هێنانی سرووتەکانی ئایینی هەیە بە زۆرە ملێیی ئەنجام دانیان قەدەەغەیە.
٧-کۆیلایەتی، بازرگانی کردن بە کۆیلە و کاری زۆرە ملێیی وخزمەتی سوخرە کێشی بەبیٚ پارە قەدەغەدەکرێت.
٨-هەموو عێراقیەك ماڤ تایبەتکاری ژیانی خۆی هەیە.

بەندی چواردەهەم:

هەموو کەسیٚ لە عێراق ماڤ لە ئاسایش و ئاسودەیی و خوێندن وخزمەتگوزاری تەندروستی و بیمەی کۆمەلاٚیەتیدا هەیە و پێویستیشە لەسەر دەولٚەتی عێراق و یەکە حکومیەکانی بە حکومەتی فێدرالٚ و هەرێمەکان و پارێزگاکان و شارەوانیەکان و بەڕێوبەرایەتیە خۆجێیەکانیشەوە ،هەریەکەو بەپیٚ ی دەرامەتی خۆی و ،بە ڕەچاوکردنی پێداویستیە پێویستەکانی دیکەی خۆشیانەوە بۆ دابین کردنی خۆشگوزەرانی و ڕەخساندنی دەرفەتی کار، بۆ گەل لەکۆششدا بن.

بەندی پانزەهەم:

١-هیچ یاسایەکی مەدەنی نابێت بۆ مەسەلەیەکی پێش دەرچوونی یاساکە کاری پێبکرێت تەنها لەو بارەدا یاساکە خۆی باسی لێوە بکات نابێت هیچ سزایەك هەبێت تەنها بەگوێرەی ئەو یاسایەی لەو کاتەوە کاری پێکراوە کە تاو ا نەکە ئەنجام دراوە.
٢-نابێت پۆلیس ،لێکۆلینەوەکان،یان دەسەلاٚتەکانی دیکەی حکومەت پێشێلی حورمەتی خانەی تایبەتی دانیشتوان بکەن جا ئایا ئەو دەسەلاٚتانە سەر بە حکومەتی فێدرالٚی یان هەرێمەکان یان پارێزگاکان یان شارەوانیەکان یان بەڕێوبەرایەتیە ناوخۆییەکان بن تەنیا لەو بارەدا نەبیٚ دادوەر یان دادوەری لێکۆلینەوە بە پیٚ ی یاسای کار پێکردوو مۆلەتی ئەو پشکنینەی دەرکردبیٚ لەسەر ڕۆشنایی ئەوزانیاریانەی کەسێك هێنابنی و سوێندیشی لەسەر خواردبێت و زانیبێتی سوێندخواردنی نادروست دووچاری سزای دەکات.
لە بارودۆخێکی ئەوپەڕی نائاساییی تەنگەتاویدا کەدادگایەکی تایبەتمەند قەناعەتی هەبێت و بڕیاری لەسەر بدا لەوانەیە ببێتە پاساوی پشکنینی بیٚ مۆلەت بەلاٚم پێویستەئەم جۆرە بارودۆخە تەنگەتاویە ئەوەندە بەفراوانی نەخوێندرێنەوە .خۆ ئەگەر هات و لەو پشکنینە مۆلەت نەدراوەشدا هەر بەلٚگەو نیشانەیەك بدۆزرێتەوە بۆ تاوانی جینائی پشتیان پیٚ نا بەسترێت مەگەر دادگا بڕیار بدا کە ئەو کەسە پشکنینە بیٚ مۆلٚەتەکەی ئەنجام داوە بە شێوەیەکی بەڕێو جیٚ و بەنیاز پاکی کردویەتی و باوەڕی وابێت پشکنینەکە یاسایی بووە.

٣-ناشیٚ هیچ کەسێك نا یاساییانە بگیرێ یان دەستبەسەر بکرێ هەروەها ناشیٚ هیچ کەسێك بە هۆی هۆکاری پۆ لیتیکاڵی یان بڕوای ئاینیەوە دەست بەسەر بکرێت.

٤-ماف دادگایی کردنی ڕەوا بەئاشکراو لە دادگایەکی سەربەخۆو بیٚ لایەندا بۆ هەموو کەسیٚ دابین دەکرێت،جا ئەو دادگایی کردنە مەدەنی بێت یان تاوانی . دەبێت ئاگادار کردنەوە بۆ دادگایی کردنەکە و بنچینەی یاسایی دادگا یی کردنەکەبەبیٚ دواخستن بۆ تۆمەتبارەکە فەراهەم بکرێت.

٥- تۆمەتبار بەبیٚ تاوان دادەنرێت تا ئەو دەمەی یاسا تاوانەکەی لەسەر دەچەسپێنێت .ماف ئەوەشی هەیە پارێزەرێکی سەربەخۆ و لێزان بۆ خۆی بگریٚ و بۆشی هەیە قسەنەکات و ناشیٚ بە زۆریش و بە هەر هۆیەك بێت بهێنرێتەئاخافتن.ماف ئەوەشی هەیە لە ئامادەکردنی داکۆکیەکەیدا بەشدار بێت و گەواهدەرانیش داوا بکات و گفت و گۆشیان لەگەل بکا وداواش لە دادوەر بکات کە ئەوئیشەی بۆ بکات. کەسێکیش کە بگیردریٚ پێویستە ئەم مافانەی پیٚ ڕابگەیەندیٚ .

٦- دەبێت ماف دادگایی کردنی ڕەواو خێراو ئاشکرا دابین بکرێت.

٧-هەر کەسیٚ بەهۆی گرتن یان بەهۆی دەستبەسەر کردنەوە لە ئازادی خۆی بێبەش کرابیٚ ماف ئەوەی هەیە پەنا بۆ دادگا ببات تا ئەودادگایە بە گورجی یاسایی بوونی گرتنەکەی یان دەستبەسەر کردنەکەی یەکلایی بکاتەوە وئەگەر بەشێوەیەکی نا یاسایی بووبیٚ.

٨-تۆمەتباریٚ بەبیٚ تاوان دەرچووبیٚ ناشیٚ جارێکی دی بە هەمان تاوان دادگایی بکرێتەوە.

٩-ناشیٚ کەسێکی مەدەنی لە بەردەم دادگایەکی سەربازیدا دادگایی بکریٚ و ناشیٚ دادگای تایبەت و نائاسایی دابمەزرێن.

١٠-هەموو جۆرە ئەشکەنجە دانێکی جەستەیی و دەروونی لە هەموو بارێکدا قەدەغەیە هەروەها مامەڵەکردنی ڕەق و سوکایەتی نامرۆڤانەش حەرام دەکریٚ و هەر دان پیانانێکیش بە زۆر بووبیٚ یان لەڕیٚ ی ئەشکەنجەوە یان لەڕیٚ ی هەڕەشەکردنەوە بوبیٚ ئەوەبەهەر هۆیەك بێت لەدادگادا بەبەڵگە دانانرێت.

<u>بەندی شانزەیەم:</u>

١-موڵك وماڵی گشتی حورمەتی خۆی هەیە و پاراستنیشی ئەوکێکە لەسەر شانی هەموو هاووڵا تیان.

٢-ماف موڵکدارێتی تایبەت پارێزراوە.لەسنوری یاسادا نەبێت هیچ کەسێك لە چۆنیەتی هەڵسوڕانی موڵکی خۆی قەدەغەناکریٚ .بەنیازی بەرژەوەندی گشتی نەبیٚ و لەو بارانەشدا نەبیٚ کە لەیاسادا دیار کراون وبەو چۆنیەتیەش نەبێت کە دەقەکەی لەیاسادا هاتووە بەمەرجەکانی قەرەبوو کردنەوەیەکی ڕەواو خێراش نەبیٚ،موڵك لە کەس ناسەندرێت .

٣- هاووڵاتی عێراقی ماف تەواوی بەبیٚ مەرجی هەیە بۆ موڵك داری لە هەموو لایەکی عێراقدا بەبیٚ دەستبەندی.

<u>بەندی حەڤدە:</u>

بەمۆڵەتێك نەبێ کەبەپێ ی یاسادرابێت،ناشێ کەس چەکی هەبێت یان چەك هەڵبگرێ یان چەك بکڕێت یان بیفرۆشێت.

<u>بەندی هەژدە:</u>

بە یاسا نەبێ نەباج هەیە نە ڕەسم دان .

<u>بەندی نۆزدە:</u>

ناشێ پەنابەری پۆلیتیکاڵی کە بەپێ ی یاسایەکی بەرکار ماف پەنابەرێتی درابێ، بدرێتەوە دەست وە ناشێ بەزۆریش بدرێتەوە بەو وولاتەی لێوەی هاتووە.

<u>بەندی بیستەم:</u>

١-هەر عێراقیەك ئەو مەرجانەی تیادا بێت کە دەقەکانیان لە یاسای هەڵبژاردندا هاتوون بۆی هەیە بۆ هەڵبژاردنەکان خۆ کاندید بکات و دەنگی خۆی بەنهێنی لەهەڵبژاردنێکی ئاشکرا و ڕەوا و کێبڕکێکانداو خولاوخولدا بدات.

٢- بۆ مەبەستی دەنگدان لە هەڵبژاردنەکاندا ناشێ لەسەر بنچینەکانی ڕەگەز یان ئایین یان مەزهەب یان نەژاد یا بڕوا یا نەتەوە یا زمان یا ساماندارى یان خوێندەواری جیاوازی لەکەڵ هیچ هاوولاتیەکی عێراقیدا بکرێت.

<u>بەندی بیست ویەکەم:</u>

ناشێ حکومەتی گواستنەوەی عێراق یان حکومەت وبەڕێوبەرایەتیەکانی هەرێمەکان وپارێزگاکان و شارەوانیەکان یان بەڕێوبەرایەتیە خۆجێیەکان دەست وەربدەن لە ماف گەلی عێراق بۆ بەرەو چاکتر بردنی دەزگاکانی کۆمەڵگەی مەدەنی خۆیدا بە کۆمەل کردنی لەگەڵ ڕێکخراوە نێو دەوڵەتیەکانی کۆمەڵگەی مەدەنی یان بە هەر شێوەیەکی تر.

<u>بەندی بیست ودووەم :</u>

ئەگەر بەرپرسێك لەماوەی هەڵسوڕاندنی ئیشوکاریدا لەهەر دامەزراوێکی حکومیدا سا لە حکومەتی فێدراڵیدا بێت یا لە حکومەتەکانی هەرێمەکاندا یا لە بەڕێوەبەرایەتیە خۆجێیەکاندا بێ ،کەسێ یان کۆمەڵێك خەڵك لەو مافانە بێ بەری بکات کە ئەم یاسایە یان هەر یاسایەکی کارپێکراوی دیکەی عێراقی بۆیانی زامن کردووە،ئەوە ئەوکەسە یان ئەو کۆمەڵەخەڵکە ماف خۆیانە داوا لەسەر ئەو بەرپرسەتۆمار بکەن بۆ قەرەبوو کردنەوەی ئەو زیانانەی لە ئاکامی ئەو بێ بەریکردنەوە کەوتونەتەوە، بۆ چەسپاندنی ماف. بۆیشیان هەیە

هەر ڕێگەیەکی دیکە یاسایی تر بگرنە بەر. بەڵام ئەگەر دادگا بڕیاریدا کە ئەو بەرپرسە تا ڕادەیەکی بەجێ نیازی پاك بووە و لەو بڕوایەدا بووە کە ئەو ڕەفتارەی لەگەڵ یاسادا گونجاو بووە ئەوا لەو بارەدا قەرەبوو کردنەوەکەی ناکەوێتە ئەستۆ .

<u>بەندی بیست وسێ یەم:</u>

ئەو مافانەی کەپێشتر ئاماژەیان پێکرا نابێ وەها لێکبدرێتەوە کە هاووڵاتیانی عێراقی هەر ئەو مافانەیان هەیە ، نەخێر ، گەلی عێراق گشت ئەو مافانەشیان هەیە کە شایانی گەلێکی ئازاد و خاوەن کەرامەتی مرۆڤانەی خۆیەتی ، لە وانەش ئەو مافانەن کە دەقەکانیان لە بەڵێننامەو ڕێکەوتننامە نێو دەوڵتیەکان و بەڵگەنامە یاساییە نێو دەوڵەتیەکانی دیکەدا هاتوون کە عێراقیش مۆری کردوون یان چووەتە ناویان ، یان بێ لەوانەش کە بەپێ ی یاسای نێودەوڵەتی عێراق وابەستەیە پێوەی ئەوانەش کە عێراقی نین و لە عێراقدان هەموو ئەو مافە مرۆییانەیان هەیە کەلەگەڵ دۆخی عێراقی نەبونیاندا پێچەوانە نییە.

<u>دەروازەی سێهەم</u>

<u>حکومەتی قۆناغی گواستنەوەی عێراق</u>

<u>بەندی بیست و چوارەم:</u>

١ – حکومەتی قۆناغی گواستنەوەی عێراق کەلەم یاسایەدا بە حکومەتی فیدراڵی ناوبراوە لە ئەنجومەنی نیشتمانی و ئەنجومەنی سەرۆکایەتی و ئەنجومەنی وەزیران کە سەرەك وەزیرو دەسەڵاتی دادوەریش دەگرێتەوە پێك دێت.

٢ – هەرستی دەسەڵاتی یاسادانان و جێ بەجێ کردن و دادوەری لەیەك جودان و هەریەکەشیان سەربەخۆیی خۆی هەیە.

٣ – هیچ بەرپرسێ یان فەرمانبەرێکی حکومەتی قۆناغی گواستنەوە لە دەمی هەڵسوڕاندنی فەرمانەکەیدا تاوان ئەنجام بدات ماڧ پەناپارێزی نابێت.

<u>بەندی بیست و پێنجەم:</u>

حکومەتی قۆناغی گواستنەوەی عێراق تەنها ئەم ئیش وکارانەی خوارەوە دەکات.

١ – دانانی نەخشەی سیاسەتی دەرەوەیی و نوێنەرایەتی دیپلۆماسی و دانوستاندن دەربارەی پەیماننامەوە و ڕێکەوتننامە نێو دەوڵەتیەکان و مۆرکردن و چەسپاندنیان. هەروەها دانانی نەخشەی ئابووری دەرەوەیی و ڕێبازی قەرزکردن.

٢–دانان و جێ بەجێ کردنی سیاسەتی ئاسایشی نیشتمانی و دامەزراندنی هێزی چەکدار و بەردەوام بوونیان بۆ متمانە کردن و پاراستن و دابین کردنی ئاسایشی سنورەکانی وولآت و بەرگری کردن لە عێراق.

٣-دانانی نەخشەی دارایی و دەرکردنی دراو وڕێکخستنی گومرگەکان و ڕێکخستنی سیاسەتی بازرگانی بە سنورەکانی هەرێمەکان و پارێزگانی عێراقدا،هەروەها دانانی بودجەی گشتی دەوڵەت و دانانی نەخشەی سیاسەتی دارایی و دامەزراندنی بانکی نێوەندی و بەڕێوەبەردنی.

٤- ڕێکخستنی کارو باری سەنگ وپێوانەو دانانی نەخشەی سیاسەتی گشتی کرێ ی کارکردن.

٥- بەڕێوەبردنی سامانی سروشتی عێراق کەبەشی تێکڕای گەلی عێراقە بەڕاوێژکردن لەگەڵ حکومەت و بەڕێوەبەرایە تیەکانی هەرێم و پارێزگاکاندا. وە داهاتی هاتوو لەم سامانانە لە ڕێگەی بودجەی گشتی یەوە بەشێوەیەکی ڕەوایانە دابەش دەکرێت کە لەگەڵ دابەشبوونی دانیشتوانی هەموو ناوچەکانی وولاتدا هاوڕێژە بێت.ئەمەش بەرەچاوکردنی ئەو ناوچانەی کەلە لایەن ڕژێمی پێشووە وە بەڕامالی لیَ ی بیَ بەش کرابوون، هەروەها چارەسەرکردنی کێشەکانی ئەم ناوچانەو پێداویستەکانیان بە شێوەیەکی ئیجابی و ڕەچاوکردنی ڕادەی بەرەوچاکتربوونی ناوچە جیاوازەکانی وولاتەکە.

٦-ڕێکخستنی کاروباری ڕەگەزنامەی عێراقی وکۆچبەری و پەنابەری.

٧- ڕێکخستنی سیاسەتی پەیوەندی کردن.

<u>بەندی بیست وشەشەم:</u>

١-یاسا کارپێکراوەکان لەعێراقدا تا ڕۆژی سی مانگی شەش ی ساڵی دووهەزارو چوار لەکارکردندا دەمێننەوە مەگەر دەقی ئەم یاسایە بەپێچەوانەی ئەو یاسایەوە بیَ یان تا حکومەتی قۆناغی گواستنەوەی عێراق هەڵیاندەوەشێنێەوە یان دەستکار ییان دەکات.

٢-ئەو یاسایانەی لەلایەن دەسەڵاتی یاسایی فێدراڵیەوە دەرچوبن لەهەر یاسایەکی تر کەلە هەر دەسەڵاتێکی یاسایی ترەوە دەرچووبن باڵاترن،ئەوەش لە بارێکدا کە پێچەوانەی یەکدی بن ئەو دەقە نەبیَ کەلە بڕگەی دووەمی بەندی پەنجاو چواری ئەم یاسایەدا هاتووە.

٣- ئەو یاساو پەیڕەو وفەرمان و ڕێنومایینەی کە دەسەڵاتی کاتی هاوپەیمانان پشت بەیاسای نێو دەوڵەتی دەریانهێناوە لەبەر کارا دەمێننەوە تا هەڵدەوەشێنرێنەوە یان بە یاساکارییەك کە بە شێوەیەکی ئوسوڵی دەدرچیَ و هێزی یاسایی دەبیَ دەسکاری دەکرین.

<u>بەندی بیست و حەوتەم :</u>

١- هێزە چەکدارەکانی عێراق لە یەکە کارکەرەکان و یەکە یەدەکەکان پێك دێت و مەبەستیش لەم هێزانە بەرگریکردنە لە عێراق.

٢- بە پیَ ی یاسایەکی فێدراڵی نەبێت ناشیَ هێزگەلی چەکداری وملیشاپێك بهێنرێن و ڕاستەوخۆ لە ژێرفەرمانی فەرماندەیی حکومەتی قۆناغی گواستنەوەی عێراقدا نەبن.

٣-هێزە چەکدارەکانی عێراق و کەسەکانی و ئەو کەسە سەربازییانەی لەوەزارەتی بەرگری یان لە هەر دامەزراوێك و ڕێکخراوێکی سەربەو وەزارەتەدا کاردەکەن ،ناشیٚ خۆیان بۆ هەڵبژاردنەکان کاندید بکەن و پۆستی پۆلیتکاڵی وەربگرن، ناشیٚ هەڵمەتی هەڵبژاردنیش بۆ بەرژەوەندی کاندیدی دیکەش ئەنجام بدەن و ناشیٚ لەکارەکانی دیکەشدا کە ڕێنومایییەکانی وەزارەتی بەرگری قەدەغەی دەکەن بەشداری بکەن ئەم ناشیٚ یە بزاڤی ئەو کەسانەش دەگرێتەوە کەپێشتر ناوبراون و ئەو بزاڤانەی بەشێوەی کەسێتی یان ئەرکداری ئەنجام دەدەن لەماڤی ئەو کەسانە ناگریٚ کە ماڤی خۆیانە لەهەڵبژار دنەکاندا دەنگ بدەن.

٤-دەزگای ئیستخباراتی عێراق زانیاری کۆدەکاتەوە و ئەو هەڕەشەو مەترسیانش هەڵدەسەنگێنیٚ کەڕووبەڕووی ئاسایشی نیشتمانی دەبێتەوە و ئامۆژگاریش بەحکومەتی عێراق دەدات.ئەم دەزگایە لەژێر ڕکێفی مەدەنیدا دەبێت و دەکەوێتە ژێر سانسۆری دەستەی یاساکاری و بەپیٚ ی یاسا و پرەنسیپە دانپێدانراوەکانی ماڤی مرۆڤ کاردەکات.

٥-حکومەتی قۆناغی گواستنەوەی عێراق ڕێز لە وابەستەییەکانی نێو دەوڵەتی عێراق دەگرێت و دەشیانخاتە بەر کار کە تایبەتن بەقەدەغەکردنی بڵاوبونەوەو پەرەپێدان و بەرهەم هێنان و بەکارخستنی چەکی ئەتۆمی و کیمیایی و بایۆلۆژی و هەروەها کەرەستە و مەتریاڵ و تەکنەلۆژیا و سیستەمی گەیاندن قەدەغە دەکات کە پەیوەندییان بە گەشە پێکردن و دروستکردن وبەرهەم هانین و بەکارخستنی ئەو چەکانەوە هەیە.

<u>بەندی بیست و هەشتەم:</u>

١-ئەندامانی ئەنجومەنی نیشتمانی و ئەنجومەنی سەرۆکایەتی وئەنجومەنی وەزیران،بە سەرەك وەزیر و دادوەرانی دادگاکانیشەوە ناشیٚ لە هیچ فەرمانێکی دیکەی ناو حکومەت یان دەرەوەی حکومەتدا دابمەزرێن،ئەندامانی ئەنجومەنی نیشتمانی کەببێتە ئەندامی ئەنجومەنی سەرۆکایەتی یان ئەندامی ئەنجومەنی وەزیران،ئەوا بەدەست لە کار هەڵگر توو لە ئەندامێتی ئەنجومەنی نیشتمانی لەقەڵەم دەدرێت.

٢-ئەوانەی لەبواری هێزی لەشکریدا کاردەکەن بەهیچ کلۆجێك ناشیٚ ببنە ئەندامی ئەنجومەنی نیشتمانی یان ببنە وەزیر یان سەرەك وەزیر یان ئەندامی ئەنجومەنی سەرۆکایەتی بەر لە تێپەڕ بوونی هەژدە مانگ بەسەر دەست لەکار هەڵگرتنی لەهێزە چەکدارەکان یان بەسەر خانەنشین کردنیدا لەو هێزانە.

<u>بەندی بیست نۆیەم:</u>

هەر کە حکومەتی کاتیی عێراق دەسەڵاتی بەپیٚ ی بڕگەی دووی بەندی دووی ئەم یاسایە وەرگرت،دەسەڵاتی کاتی هاوپەیمانی هەڵدەوەشێتەوە و ئیش وکاری ئەنجومەنی فەرمانڕەوایەتی عێراق کۆتای پیٚ دێت.

دەروازەی چوارهەم

دەسەڵاتی یاساکاری قۆناغی گواستنەوە

بەندی سی هەم

١- دەوڵەتی عێراق لە ماوەی قۆناغی گواستنەوەیدا دەسەڵاتێکی یاساکاری دەبێت پیٚ ی دەگوتریٚ ئەنجومەنی نیشتمانی . ئەرکی سەرەکی ئەم دەسەڵاتە دارشتنی یاساکان و سانسۆرە لەسەر ئیش وکاری دەسەڵاتی جێبەجیٚ کردن.

٢- یاساکان بەناوی گەلی عێراقەوە دەردەچن ،یاساکان سیستەمەکان و ئەو رێنومایيانەش پەیوەندییان بەو دوانەوە هەیە لە رۆژنامەی رەسمیدا بلاو دەکرێنەوە و لەرۆژی بلاوکردنەوەشیانەوە دەخرێنە بەرکار ئەگەر دەقی پێچەوانەی ئەوەی تیادا نەبێت.

٣-ئەنجومەنی نیشتمانی بەپیٚ ی یاسای هەڵبژاردن یاسای پارتیە پۆلیتکاڵیەکان هەڵدەبژێردرێت، ئامانجی یاسای هەڵبژاردن ئەوەشە رێژەیەك بۆ ژنان وە دەست بێنی لە یەك لەسەر چواری ئەندامانی ئەنجومەنی نیشتمانی کەمتر نەبێت و هەروەهاش وەدی هێنانی نوێنەرایەتیەکی رەوا بۆ هەموو پێکهاتەکانی کۆمەڵگای عێراقی بە تورکمان و کلدۆ ئاشوری و ئەوانی دیکەشەوە.

٤-ئەگەر کرا هەڵبژاردنەکانی ئەنجومەنی نیشتمانی بەر لە رۆژی سی ویەکی مانگی دوانزەی ساڵی دوو هەزارو چوار ئەنجام بدریٚ ،یان ئەو پەری لەرۆژی سی ویەکی ماتگی یەکی ساڵی دوو هەزارو پێنجدا ئەنجام دەدرێت.

بەندی سی ویەکەم

١-ئەنجومەنی نیشتمانی لە دوو سەدو حەفتاو پێنج ئەندام پێك دێت و ئەو یاسایە دادەنێت کە ئالٚ وگۆری نێوان ئەندامەکانی لەکاتی دەست لە کار هەڵگرتن و دەست پیٚ هەڵگرتن ومردندا چارەسەر دەکا.

٢-کاندید بۆ ئەنجومەنی نیشتمانی دەبیٚ ئەم مەرجانەی تیادا.

ا -دەبیٚ هاوولاتی عێراق بیٚ و تەمەنی لەسی سالٚ کەمتر نەبیٚ.

ب-نابیٚ ئەندامی پارتی بەعسی هەڵوەشاوە بووبیٚ و لەپلەی ئەندام فیرقە یان بەرزتردا بووبیٚ دەنا مەگەربەپیٚ ی رێسا یاساییەکان هەلاوێردریٚ .

ج-ئەگەر لە رابردوودا لە پارتی بەعسی هەڵەشاوەد ائەندام بووبیٚ بە پلەی ئەندام کارا ئەوا لەو بارەدا دەبیٚ پاکانە نامەیەك لەپارتی بەعس ئیمزا بکاو تیایدا پاکانە لەهەموو پەیوەندییەکانی رابردووی بکا بەرلەوەی ماف ئەوەی ببیٚ خۆی کاندید بکا، دەبێت ئەو سوێندەش بخوا کە چی ی دی مامەڵە و پەیوەندی لەگەلٚ رێکخراوەکانی پارتی بەعس نابیٚ ،خۆ ئەگەر هاتوو لەدادگادا سەلمێنرا درۆی کردووە یان فرۆفێلی تێدا کردووە ئەوا لە بارەدا کورسیەکەی لە ئەنجومەنی نیشتمانی دا لەدەست دەچیٚ.

د–نابێت کارمەندی دەزگا سەرکوتکەرەکانی ڕابردوو بووبێ یان لەچەوساندنەوەی هاووڵاتیان دەستی هەبوو بێ یان بەشداری کردبێت.

ێ –نابێت بەشێوەیەکی ناڕەوا خۆی دەوڵەمەند کردبێت لەسەر حیسابی نیشتمان وموڵك وماڵی گشتی.

ف–نابێ بە تاوانێکی ئابڕوو بەر سزا درا بێ و دەبێ بەڕەوشتی چاك ناسراو بێت.

ق–دەبێ بڕوانامەی خوێندنی دواناوەندی یان بەلانی کەمەوە بڕوانامەی هاوتای دوا ناوەندی هەبێت.

ه–نابێت لەکاتی خۆ کاندید کردندا ئەندامی هێزە چەکدارەکان بێت.

<u>بەندی سی و دووەم:</u>

١–ئەنجومەنی نیشتمانی پەیڕەوێکی ناوخۆیی بۆ خۆی دادەنێت ،دانیشتنەکانیشی بە ئاشکرایی دەبن ،مەگەر بارودۆخەکە پێویست بکات بەئاشکرا نەبێت، ئەویش بەپێ ی پەیڕەوە ناوخۆکەی . بەتەمەن ترین ئەندام سەرۆکایەتی یەکەم کۆبونەوەی ئەنجومەن دەکات.

٢– ئەنجومەنی نیشتمانی لە ناو ئەندامانەکانیدا سەرۆکێك و دوو جێگری سەرۆك بۆ خۆی هەڵدەبژێرێت.کامیان زۆرینەی دەنگ بەدەست بێنی یانی ئەویان دەبێ بە سەرۆکی ئەنجومەنی نیشتمانی وجێگری یەکەم بەپێ ی ژەمارەی دەنگەکان دوای سەرۆك دێ ودوای ئەمیش جێگری دووەم بەپێ ی ژمارەی دەنگەکان دێت.

سەرۆك بۆی هەیە دەنگ لەسەر هەر مەسەلەیەك بدات بەلام بەر لەوەی یەکسەر لەسەر مەسەلەکە بدوێ دەبێت بە شێوەیەکی کاتی واز لە سەرۆکایەتی دانیشتنەکە بهێنێ و ئەو جا لەگفت وگۆکەدا هاوبەشی بکات.

٣– هەتا پڕۆژەیەکی یاسا لە ئەنجومەنی نیشتمانیدا دووجار لە دانیشتنێکی ئاساییدا نەخوێندرێتەوە دەنگی لەسەر نادرێ بەمەرجێ خوێندنەوەکان بەکەمی دوو ڕۆژیان نێوان بێت ،پڕۆژەی یاساکە دەنگی لەسەر نادرێت ئەکەر بەلانی کەمەوە چوار ڕۆژ پێشتر نەخرابێتە بەرنامەی کاری دانیشتنەکەوە.

<u>بەندی سی وسێیەم:</u>

١– کۆبونەوەکانی ئەنجومەنی نیشتمانی بە ئاشکرا دەبێت ،کۆنوسی کۆبونەوەکانیش تۆمار دەکرێن و بلاویش دەکرێتەوە.دەنگی هەر ئەندامێ لەئەندامەکانی ئەنجومەنی نیشتمانی تۆمار دەکرێ و ڕاشدەگەیەنرێت.بڕیارەکانیش لەئەنجومەنی نیشتمانیدا بەزۆرینەی سادە وەردەگیرێن مەگەر دەقی ئەم یاسایە جیا لەوە بڵێت.

٢– پێویستە ئەنجومەنی نیشتمانی سەیری پڕۆژەی ئەو یاسایانە بکات کە لەئەنجومەنی وەزیرانەوە پێشنیاز دەکرێت بە پڕۆژەی یاساکانی بودجێتیشەوە.

٣- تەنها ئەنجومەنی وەزیران بۆی هەیە پرۆژەی بودجەی گشتی پێشکەش بکات ،ئەنجومەنی نیشتمانیش بۆی هەیە ئاڵ وگۆر و لەو بودجەیەدا بکات سەرجەمی بڕی پارەی بودجەی گشتی کەم بکاتەوە وبۆشی هەیە پێشنیاز بۆ ئەنجومەنی وەزیران بکات کە سەرجەم بڕی خەرجیەکان لە کاتێکی پێویست دا زیاد بکات.

٤-ئەندامانی ئەنجومەنی نیشتمانی بەپێ ی پەیڕەوی ناوخۆ کە ئەنجومەن خۆی دایدەنێ مافی ئەوەیان هەیە پڕۆژەی یاسایی پێشنیاز بکەن.

٥-ناشێ هێزی چەکداری عێراق بنێردرێتە دەرەوەی عێراق بەبێ پەسەند کردنی لە ئەنجومەنی نیشتمانی وداواکاری ئەنجومەنی سەرۆکایەتی ،تەنانەت ئەگەر بەمەبەستی بەرگری کردنیش بێت دژی دەست درێژیەکی دەرەکی.

٦- کاری سانسۆری کە ئەنجومەنی نیشتمانی و لیژنەکانی پیادەی دەکەن ئەو مافەشی تیادایە کە بەرپرسە جێبەجێ کەرەکان وە بەر پرسیار بدەن،بە ئەندامانی ئەنجومەنی سەرۆکایەتی و ئەنجومەنی وەزیران و سەرەك وەزیر و هەر بەر پرسێکی دیکە بەرپرستیتی کەمتر هەبێت لەدەستەلاتی جێ بەجێ کردن .ئەمە مافی لێپچینەوە و داواکردنی زانیاری و هەروەها دەرکردنی فەرمان بۆ ئەوانە تا لە بەردەمیدا ئامادەبن دەگرێتەوە.

بەندی سی و چوارەم :

ئەندامانی ئەنجومەنی نیشتمانی پەناپارێزی هەیە بەرامبەر بەو قسانەی کە لە دانیشتنەکانی ئەنجومەندا دەیکات ئەندام لەو بارەیەوە تووشی دادگایی کردن نابێ لە بەردەم دادگاکاندا .ناشێ لەماوەی دانیشتنەکانی ئەنجومەنی نیشتمانیدا دەستگیر بکرێ مەگەر لەبارێکدا ئەم ئەندامە بەتاوانێك گوناهبار بکرێت وئەنجومەنی نیشتمانی ئەوەی پەسەند کردبێت پەناپارێزیەکەی لێ دابماڵرێ یان ئەگەر لەتاوانێکدا بەسەر تاوانەکەوە بە چاو بینرا بێت.

دەروازەی پێنجەم

دەسەلاتی جێ بەجێ کردن قۆناغی گواستنەوە

بەندی سی و پێنجەم :

دەسەلاتی جێ بەجێ کردن لەقۆناغی گواستنەوەدا لەئەنجومەنی سەرۆکایەتی وئەنجومەنی وەزیران و سەرەك وەزیر پێك دێت.

بەندی سی و شەشەم:

١-ئەنجومەنی نیشتمانی سەرۆکێك بۆ دەوڵەت و دوو جێگیریشی بۆ هەڵدەبژێریٚ وئەنجومەنی سەرۆکایەتی لەمانە پێك دێت. ئەرکی ئەم ئەنجومەنە ئەوەیە سەروەری عێراق بنوێنیٚ و سەرپەرشتی کاروباری باڵای وولاٚت بکات.

هەڵبژاردنی ئەنجومەنی سەرۆکایەتی بەیەك لیست و بە زۆرینەی دوو لەسەر سیٚ ی دەنگی ئەندامەکان تەواو دەبیٚ.

ئەنجومەنی نیشتمانی دەسەڵاتی لادانی هەر ئەندامیٚ لە ئەندامەکانی ئەنجومەنی سەرۆکایەتی هەیە بە زۆرینەی سیٚ لەسەر چواری دەنگی ئەندامەکانی ئەگەر هاتوو لێوەشاوەیی نەبێت یان کەرامەتی نەبێت .لەبارێکیشدا ئەگەر ئەنجومەنی سەرۆکایەتی بۆ شایی تێکەوت ئەوا لەو بارەدا ئەنجومەنی نیشتمانی بە زۆرینەی دوو لەسەر سیٚ ی دەنگەکانی ئەندامێکی جێگرەوە هەڵدەبژێرێت بۆ پڕکردنەوەی ئەو بۆشاییە.

٢-مەرجە ئەندامانی سەرۆکایەتی هەمان ئەو مەرجانەیان تیادا بێت کە تایبەتن بەئەندامانی ئەنجومەنی نیشتمانی ،بە ڕەچاوکردنی ئەمانەی خوارەوە:

ا-دەبیٚ بەلانی کەمەوە تەمەنیان چل ساڵ بێت.

ب-خاوەنی ناوبانگی باش بن و کەرامەتیان هەبێت وڕاست و دروست بن.

ج-دەبێت بەلانی کەمەوە بەدەساڵ بەر لەڕووخانی پارتی بەعس لەو پارتیە کشابێتەوە ئەگەر لەو پارتیە هەڵوەشاوەیەدا ئەندام بووبیٚ.

د-لەسەرکورتکردنی ڕاپەڕینەکەی ١٩٩١ دا و لەئەنفالدا هاوبەشی نەکردبێت وتاوانی دەرهەق بەگەلی عێراق ئەنجام نە دابێت.

٣-ئەنجومەنی سەرۆکایەتی بڕیارەکانی بە کۆی دەنگ دەدرێت و ناشیٚ ئەندامەکانی نوێنەر لەجیاتی خۆیان دابنێن.

بەندی سی و حەوتەم:

ئەنجومەنی سەرۆکایەتی دەتوانێت هەر یاساکاریەك ڕابگریٚ کە ئەنجومەنی نیشتمانی دەری دەهێنێت .بەمەرجیٚ لە ماوەی پازدە ڕۆژدا بێت ،لەو ڕۆژەوەی کە سەرۆکی ئەنجومەنی نیشتمانی ،بە ئەنجومەنی سەرۆکایەتی ڕادەگەیەنێت کەئەو یاساکاریە بڕیاری لەسەر دراوە ،لەکاتی ڕاگرتندا یاساکارییەکە دەنێردرێتەوە بۆ ئەنجومەنی نیشتمانی کە ئەمیش بۆی هەیە سەر لەنویٚ بڕیار لەسەر یاساکاریەکە بدات بەزۆرینەی دوو لەسەر سیٚ کە ڕاگرتنی بۆ نیە لەماوە یەکدا لە سی ڕۆژ تێپەڕ نەکات.

بەندی سی و هەشتەم:

١-ئەنجومەنی سەرۆکایەتی بەکۆی دەنگ سەرەك وەزیر ناوزەد دەکات و لەسەر ڕاسپاردەی سەرەك وەزیر ئەندامانی ئەنجومەنی وەزیران ناوزەد دەکات پاشان سەرەك وەزیر وئەنجومەنی وەزیران بەر لەوەی وەك حکومەت دەست بە کار بن هەولْ دەدەن متمانە لە ئەنجومەنی نیشتمانی بەزۆرینەی ڕەهای دەنگەکان وەربگرن.ئەنجومەنی سەرۆکایەتی بۆی هەیە لەماوەی دوو هەفتەدا لەسەر پاڵیوراوێك بۆ پۆستی سەرەك وەزیر پێك بێن جا ئەگەر لەوەدا سەر نەکەوت ئەوا بەر پرسێتی ناوزەد کردنی سەرەك وەزیر دەدرێتە ئەنجومەنی نیشتمانی، لەم بارەدا لەسەر ئەنجومەنی نیشتمانی پێویستە ناوزەد کردنی سەرەك وەزیر بەزۆرینەی دوو لەسەر سیێ ی دەنگی ئەندامەکانی پەسەند بکات .خۆ ئەگەر هاتوو سەرەك وەزیر نەیتوانی لەماوەی مانگێکدا ئەنجومەنی وەزیرانەکەی پێك بهێنی ئەوا لەم بارەدا ئەنجومەنی سەرۆکایەتی سەرەك وەزیرێکی دی ناوزەد دەکات.

٢-توانستەکانی سەرەك وەزیر پێویستە هەمان ئەو توانیستانە بن کە بۆ ئەندامانی ئەنجومەنی سەرۆکایەتی پێویستن، ئەوەنەبیێ کە تەمەنی سەرەك وەزیر دەبیێ لەکاتی وەرگرتنی پۆستەکەیدا لە سی وپێنج ساڵ کەمتر نەبیێ.

بەندی سیێ و نۆیەم:

١-بە ڕەزامەندی ئەنجومەنی سەرۆکایەتی،ئەنجومەنی وەزیران نوێنەران دیار دەکات بۆ ئەوەی بکەونە دانوستاندن لەسەر بەستنی بەڵێننامەو ڕێکەوتننامەی نێو دەوڵەتی . ئەنجومەنی سەرۆکایەتیش ڕادەسپێردریێ یاسایەك لە ئەنجومەنی نیشتمانی دەربچێت بۆ پەسەندکردنی ئەم بەڵێننامەو ڕێکەوتننامانە.

٢- ئەنجومەنی سەرۆکایەتی تەنها لە بۆنە تەشریفاتی و ئاهەنگەکاندا سەرکردایەتی باڵای هێزەچەکدارەکانی عێراق دەکات و دەسەڵاتی سەرکردایەتی نابێت، ماف ئاگاداربوون وپرسیارکردن وڕاوێژکاریی هەیە .سەرکردایەتی دروست لە کاروباری لەشکریدا بەپیێ ی کردەکان لەسەرەك وەزیرەوە دەست پێدەکات.ئینجا وەزیری بەرگری ، ئینجا بۆ بازنە یەك لە دوا یەکەکانی سەرکردایەتی لەشکریی هێزە چەکدارەکان.

٣- ئەنجومەنی سەرۆکایەتی وەك لە دەروازەی شەشەمدا بەتێرو تەسەلی باسکراوە، لەسەر ڕاسپاردەی ئەنجومەنی باڵای دادوەری سەرۆك وئەندامانی دادگای باڵا دادەمەزرێنێت.

٤-ئەنجومەنی وەزیران بەڕێوبەری گشتی دەزگای ئیستخباراتی گشتی دادەمەزرێنێت وهەروەها گەورە ئەفسەرانی هێزە چەکدارەکانی عێراقیش لەپلەی(عەمید) بەسەرەوە دادەمەزرێنیێ ئەم دامەزراندنانەش دەبێت ئەنجومەنی نیشتمانی بە زۆرینەی سادەی ئەندامە ئامادەبووەکانی پەسەندی بکەن.

بەندی چل هەم:

١- سەرەك وەزیر و وەزیرەكانیش لەبەردەم ئەنجومەنی نیشتمانیدا بەپرسیار دەبن ،ئەم ئەنجومەنە ماڤ ئەوەی هەیە متمانە لەسەرەك وەزیر و وەزیرەكانیش چ بە تاك یان بە كۆمەڵ بكێشێتەوە.لە بارێكیشدا كە متمانە لە سەرەك وەزیر بكێشرێتەوە ئەوە لەو بارەدا هەموو وەزارەتەكە هەڵدەوەشێتەوەو ئەم بڕگەی دووەمەی بەندی چل دەخرێتە كار.

٢- لەكاتی دەنگداندا ئەگەر متمانە بەهەموو وەزیرەكان نەدرا ئەوا لەو بارەدا سەرەك وەزیر و وەزیرەكان لەپۆستی خۆیان بۆ ڕاپەڕاندنی كارەكانیان بۆ ماوەیەك لە سی ڕۆژ نەترازێ تا ئەنجومەنێكی نوێ ی وەزیران بەپێ ی بەندی سی و هەشتەمی ئەم یاسایە پێك دەهێنرێت.

بەندی چل ویەكەم:

سەرەك وەزیر بەرپرسیارێتی ڕۆژانەی خۆی لە بەڕێوەبردنی حكومەتدا بەجێ دێنێ،بۆیشی هەیە بە ڕەزامەندی زۆرینەی سادەی ئەنجومەنی نیشتمانی، دەست لەكاركێشانەوە بە وەزیرەكان بكات. ئەنجومەنی سەرۆكایەتیش دەتوانێ لەسەر ڕاسپاردەی دەستەی نەزاهەتی گشتی و دوای ڕەچاوكردنی جێ بەجێ كردنی یاسایی كە ئەندامێ لەئەنجومەنی وەزیران بگۆڕێ سا وەزیرێ بگرێتەوە یان خودی سەرەك وەزیر .

بەندی چل ودووەم:

ئەنجومەنی وەزیران پەیڕەوێكی ناوخۆ بۆ ئیش وكاری خۆی دادەنێ ،سیستەم و ڕێنومایی پێویستیش بۆ بەكار خستنی یاساكان دەردەكا .هەروەها بۆی هەیە پرۆژەی یاساییش پێشنیاز بكات وبیخاتە بەردەم ئەنجومەنی نیشتمانی ،هەر وەزارەتێكیش بەپێ ی پسپۆڕی خۆی بۆی هەیە بریكار و نوێنەر وفەرماننبەرانی پلە تایبەتەكانی خۆی دەست نیشان بكا جا پاش ڕەزامەندی ئەنجومەنی وەزیران لەسەر ئەو ناوانە ئەوجا بەرز دەكرێنەوە بۆ ئەنجومەنی سەرۆكایەتی بۆ پەسەند كردنی،بڕیارەكانی ئەنجومەنی وەزیران هەمووی بەزۆرینەی سادەی ئەندامە ئامادە بووەكانی دەدرێن.

دەروازەی شەشەم

دەسەڵاتی دادوەریی فێدراڵی

بەندی چل و سێیەم:

١-دادوەری سەربەخۆیە،بەهیچ شێوەیەك لەلایەن دەسەڵاتی جێ بەجێ كردنەوە بە وەزارەتی دادیشەوە بەڕێوە نابردرێ تەنیا دادوەریی دەسەڵاتی تەواوی هەیە بڕیاری بێ تاوانیی تۆمەتبار یان گوناهباركردنی بدات بەپێ ی یاساو بەبێ دەست تێوەردانی دەسەڵاتی یاساكاری وجێ بەجێ كردن .

٢- ئەو دادوەرانەی تا ڕۆژی یەکی مانگی حەوتی ساڵی دوو هەزارو چوار لەسەرکارن لەپۆستەکانی خۆیاندا دەمێننەوە مەگەر بەپیٚ ی ئەم یاسایە دەستیان لیٚ هەڵبگیریٚ.
٣- ئەنجومەنی نیشتمانی بودجەیەکی سەربەخۆ و پڕبەپێست بۆ دادوەریی دادەنێت.
٤-دادگای فێدراڵی سەیری ئەو مەسەلانە دەکات کە لەبەرکارخستنی یاسا فێدراڵیەکانەوە سەر هەڵدەدەن ،تەنها حکومەتی فێدراڵی فرمانی دامەزراندنی ئەو جۆرە دادگایانە دەگرێتە ئەستۆ .لەمەو دواش دامەزراندنی ئەم دادگایانە لەهەرێمەکاندا بەڕاوێژکردن لەگەڵ سەرۆکەکانی ئەنجومەنە دادوەریەکانی هەرێمەکاندا دەبێت .دامەزراندنی دادوەرانیش بۆ ئەو دادگایانە ،یان گواستنەوەی دادوەر بۆ ئەو دادگایانە بەپلەی یەکەم بۆ ئەو دادوەرانە دەبێت کە دانیشتووی هەرێمەکەن.

<u>بەندی چل و چوار:</u>

١-دادگایەك لەعێراق بەپیٚ ی یاسا پێك دەهێنرێت و ناو دەنریٚ دادگای باڵای فێدراڵی.
٢-ئیش وکارو دادگای باڵای فێدراڵی ئەمانەن:
ا- ئیش وکاری داوا یاساییەکانی نێوان حکومەتی فێدراڵی گواستنەوەیی و حکومەتی هەرێمەکان و بەڕێوبەرایەتی پارێزگاکان و شارەوانیەکان وبەڕێوبەرایەتیەخۆجێیەکان.
ب- ئیش وکاری داوای یاسایی داواکەرێك یان لەسەر داوایەکی یاسایی لەدادگایەکی دیکەوە بۆی ناردرابێت سەبارەت بە داوایەك لەسەر ئەوە بەرزکرابێتەوە کە یاسایەك یان پەیڕەوێکی یان چەند ڕێنوماییەکی لەحکومەتی فێدراڵیەوە یان لە حکومەتە هەرێمیەکانەوە یان لە بەڕێوبەرایەتی پارێزگاکانەوە یان لە شارەوانی و بەڕێوبەرایەتیە خۆجێیەکانەوە دەرچووبن و لەگەڵ ئەم یاسایەدا ڕێك نەکەوتبن.
ج-ئیش وکاری تێهەڵچونەوەی مەزەندەیی دادگای باڵا فێدراڵی بەیاسایەکی فێدراڵی دیار دەکرێت.
٣- ئەگەر دادگای باڵای فێدراڵی بڕیار لەسەر ئەوە بدات کە یاسایەك یان پەیڕەوێك یان ڕێنوماییەك یان بەجیٚ گەیاندنێکی تانە لێدراو لەگەڵ ئەم یاسایەدا ڕێك ناکەویٚ ئەوا لەو بارەدا بە هەڵوەشاوە لە قەڵەم دەدریٚ.
٤-دادگای باڵای فێدراڵی پەیڕەوێك سەبارەت بە جیٚ بەجیٚ کردنی پێویست بە بەرزکردنەوەی داوای یاسایی و ڕێگەدان بەپارێزەران کە لەبەردەمیدا ئامادەبن بەرگری خۆیان بکەن .هەموو بڕیارەکانیشی بەزۆرینەیەکی سادە دەردەهێنیٚ ئەو بأیارانە نەبێت کە داوا یاساکانیان دەقی بأگەی دووی بەندی چل وچوار دەیانگرێتەوە کەپێویستە بەزۆرینەی دوو لەسەر سیٚ بدرێن ووابەستەش دەبێت و دەسەڵاتی أەهای بەکار خستنی بأیارەکانیشی هەیە ودەسەڵاتی دەرهێنانی بأیاری ئەوەشی هەیە کە سزای ئەوانەبدا سوکایەتی بەدادگا دەکەن وە هەموو هەڵوێستێکیش وەرگریٚ کەلەم ئاکامە دێتەکایە.
٥-دادگای باڵای فێدراڵی لە نۆ ئەندام پێك دێت ، ئەنجومەنی باڵای دادوەریی لەئیشدا وبەڕاوێژ لەگەڵ ئەنجومەنەکانی هەرێمەکاندا چەند کەسیٚ دیار دەکات کە لەهەژدە تا بیست وحەوت کەس کەمتر نەبن بۆ

پڕکردنەوەی بۆشاییەکانی ئەو دادگایە پاشان بەهەمان ڕێگا سێ ئەندام بۆ هەر جێیەك لە و بۆ شاییانە کە لەوانەیە لەئایندەدا بەهۆی مردن یان دەست لەکار کێشانەوە یان تەریك کردنەوە ڕووبدەن دەست نیشان دەکات ئەنجومەنی سەرۆکایەتی ئەندامانی ئەم دادگایە دادەمەزرێنێت و یەکێکیان بۆ سەرۆکایەتی دادگاکە ناوزەد دەکات .
لە بارێکیشدا هەر دامەزراندنێ ڕەت بکرێتەوە ئەوە لەو بارەدا ئەنجومەنی باڵای دادوەری پۆستێکی نوێ لەسێ کەس کاندید دەکات.

بەندی چل وپێنجەم:

ئەنجومەنی باڵای دادوەری دادەمەزرێت ،ڕۆڵی ئەنجومەنی دادوەری دەگێڕێ ،ئەنجومەنی باڵای دادوەری سەرپەرشتی دادوەریی فێدراڵی دەکات و بەڕێوبەرایەتی بودجەی ئەنجومەن دەکات.ئەم ئەنجومەنە لەسەرۆکی دادگای باڵای فێدراڵی وسەرۆك وجێگرانی سەرۆکی دادگای تەمیزی فێدراڵی و سەرۆکەکانی دادگاکانی تێهەڵچونەوەی فێدراڵی وسەرۆك و هەردوو جێگری سەرۆکی هەریەکە لە دادگاکانی تەمییزی هەرێمەکان پێك دێت. سەرۆکی دادگای باڵای فێدراڵی سەرۆکایەتی ئەنجومەنی باڵای دادوەریی دەکات .لەبارێکیشدادیار نەبێت ئەوا سەرۆکی دادگای تەمییزی فێدراڵی سەرۆکایەتی ئەنجومەنەکە دەکات.

بەندی چل وشەشەم:

١-دەزگای دادوەریی فێدراڵی دادگاکانی دەرەوەی هەرێمی کوردستان دەگرێتە خۆی بە هەموو دادگاکانی پلەی یەکەم و دادگای تاوان ی تایبەت و دادگاکانی تێهەڵچونەوەو دادگای تەمییزیشەوە کە ئەوەی دواییان دواترین پلەکانی دادگاکانە، ئەوانەی لێ دەرچێ کە دەقی ماددەی(چل وچوارهەمی) ئەم یاسایە دەیانگرێتەوە،دەشبێ دادگای فێدراڵی زیاتری دیکەش بەیاساکە دابمەزرێن.دادوەرانی ئەم دادگایانە لەلایەن ئەنجومەنی باڵای دادوەری دادگاکانە یەوە دادەمەزرێن ئەم یاسایە مەرجەکانی شایستەیی پێویست بۆ دامەزراندنی دادوەران دەپارێزێ کە یاسا دیاریان دەکات.
٢- بڕیارەکانی دادگا هەرێمیەکان و خۆجێیەکان ،بەدادگاکانی هەرێمی کوردستانیشەوە بە بنبڕ لە قەڵەم دەدرێن،بەڵام ئەگەر پێچەوانە بن لەگەڵ ئەم یاسایەیان لەگەڵ هەر یاسایەکی فێدراڵی ئەوە لەو بارەدا دەکەێتە بەر پێدا چونەی دادوەریی فێدراڵی. جێ بەجێ کردنی ئەم پێدا چونەوەیەش بەیاسا دیار دەکرێ.

بەندی چل وحەوتەم:

دادوەر یان ئەندامی ئەنجومەنی باڵای دادوەری ناشێ لە کاربخرێت مەگەر بەتاوانێکی ئابڕوبەر یان بە گەندەڵی ئیدانەکرابێ یان تووشی کەنەفتییەکی بەردەوام بووبێ .لەکار خستنیش لە سەر ڕاسپاردەی ئەنجومەنی باڵای دادوەری و بەبڕیاری ئەنجومەنی وەزیران وبەڕەزامەندی ئەنجومەنی سەرۆکایەتی ئەنجام

دەدرێن. لەکار خستن هەر بەدەرچوونی ئەم ڕەزامەندیە دەخرێتە بەر کار.ئەو دادوەرەی ئەو تۆمەتانەی لەسەر بێ کە لەسەرەوە باس کراون لەکاری دادوەری خۆی دەخرێ تا ئەو کاتەی مەسەلەکەی یەکلایی دەکرێتەوە کە بەهۆی ئەمانەی لەم بەندەدا ئاماژەیان پێکرا لێ ی ڕوویداوە موچەی دادوەر ناشێ کەم بکرێتەوە یان ڕابگیرێت، نەیدرێتێ لەماوەی خزمەتیدا ،سا بەهەر هۆیەکەوە دەبێ ببێ.

دەروازەی حەوتەم

دادگای تایبەتمەند وکۆمیسیۆنە نیشتمانیەکان

بەندی چل وهەشتەم:

١- یاسای دامەزراندنی دادگای تاوانیی تایبەتمەند کە لە ڕۆژی دەی مانگی دوانزەی ساڵی دووهەزارو سێ دا دەرچوو بەپەسەندکراو لەقەڵەم دەدرێ،ئەو یاسایە پسپۆڕی،وجێ بەجێ کردنەکانی تەنها سیفەتی خودی ئەو دادگایە دیاری دەکات بەمەرجێك لەگەڵ ناوەڕۆکی ئەم یاسایەدا ناکۆك نەبێت.

٢-هیچ دادگایەکی تر ئەو پسپۆڕییەی نی یە سەیری ئەو مەسەلانە بکات کە ئەرکی خودی دادگای تاوان ی تایبە تمەندە تەنها هێندە نەبێ کە دەقەکەی لە یاسای دامەزراندنی دادگای تاوانی تایبەتمەندا هاتووە.

٣-دادوەرانی دادگای تاوانی تایبەتمەند بەپێ ی ئەو دەقانە دادەمەزرێن کە لەیاسای دامەزراندنەکەیدا هاتووە.

بەندی چل ونۆیەم:

١-دامەزراندنی کۆمیسیۆنە نیشتمانیەکانی وەك کۆمیسیۆنی نیشتمانی کەرامەتی گشتی وکۆمیسیۆنی باڵای نیشتمانی بۆ بنەبڕکردنی بەعس ئەمانە بەپەسەندکراو دەژمێردرێن.هەروەها ئەو کۆمیسیۆنانەش کەدوای بەکار خستنی ئەم یاسایەش دامەزراون بەپەسەندکراو دەژمێرێن .ئەندامانی ئەم کۆمۆمیسیۆنە نیشتمانیانەش لە دوای بەرکار خستنی ئەم یاسایە لەسەر کاری خۆیان بەردەوام دەبن بەڕەچاوکردنی ئەوەی لە بەندی پەنجاویەکدا هاتووە.

٢-ئەندامانی کۆمیسیۆنە نیشتمانیەکان ،بەپێ ی یاساکان دادەمەزرێن.

بەندی پەنجایەم:

حکومەتی گواستنەوەی عێراق کۆمیسیۆنێکی نیشتمانی بۆ مافی مرۆڤ دادەمەزرێنێت بەمەبەستی بەرکارخستنی بەڵێنەکانی تایبەت بە ماف کەلەم یاسایەدا ڕوون کراونەتەوە.هەروەهاش بۆ مەبەستی سەیرکردنی ئەو سکالآیانەی پەیوەندییان بەپێشێلکردنی ماڤی مرۆڤەوە هەیە .ئەم کۆمیسیۆنە بەپێ ی

پرەنسیپەکانی پاریس ساز دەدریٚ کە نەتەوە یەکگرتوەکان دەریهێناوە وتایبەتە بە بەرپرسیارێتی دەزگا نیشتمانیەکانەوە .ئەم کۆمیسیۆنە ئۆفیسێك دەگرێتە خۆی بۆ لێپێچینەوە لە سکالا و شکاتەکان .ئەم ئۆفیسە توانای ئەوەی هەیە بەدەست پێشخەری خۆی یان بە بیٚ یٚ سکالانامەیەك کەبۆی بەرز دەکرێتەوە لەو قسەو باسانە بکۆڵێتەوە کەگوایا ڕەفتارەکانی دەسەڵاتە حکومیەکان بەناهەق ئەنجام دەدرێن و لەگەڵ یاسادا ڕێك ناکەون.

بەندی پەنجاو یەکەم:

هیچ ئەندامێك لەئەندامانی دادگای تایبەتمەند یان هیچ ئەندامێك لە ئەندامانی هەر کۆمیسیۆنیٚ ،حکومەتی فیدراڵی پێکبهێنێت ناشیٚ بخرێتە سەر فەرمانەکان لە دامەزراوەکانی حکومەتدا یان لە دەرەوەیدا بەهیچ سیفەتێك.

ئەم قەدەغەکردنەش بیٚ سنورە چ لە دەسەڵاتی جیٚ بەجیٚ کردن یان لە دەسەڵاتی یاساکاری یان لە دەسەڵاتی دادوەریی حکومەتی قۆناغی گواستنەوەی عێراقدا،هەموو دەگرێتەوە .بەڵام دەشیٚ ئەندامانی دادگای تایبەتمەند کاری خۆیان لەدامەزراوەکانی دیکەدا هەڵپەسێرن لەو ماوەیەدا کە لەدادگای ناو براو کاردەکەن.

دەروازەی هەشتەم

هەرێم وپارێزگا و شارەوانی وکۆمیسیۆنەخۆجێیەکان

بەندی پەنجاو دووەم:

پەیکەری سیستەمی فیدراڵی لە عێراقدا بە جۆرێك پێکهاتووە، نایەڵێت دەسەڵات هەمووی لە حکومەتی فیدراڵیدا چڕ ببێتەوە .ئەو چڕ بونەوەیەی کە ڕێگای ئاسان کرد حوکمی سەرکوت کردن و چەوساندنەوە لە ژێر دەواری ڕژێمی پێشوودا دەیان ساڵ سەرومڕ درێژە بکێشیٚ. ئەم سیستەمە دنەی بەر پرسە خۆجێییەکان دەدات لە هەموو هەرێم و پارێزگایەکدا کە دەسەڵاتی خۆجێیی بەڕێوەبەرن و عێراقێکی یەکگرتووی وەهاش دەڕەخسێنی کە هاووڵاتی بە شێوەیەکی کارا لەکاروباری حوکمدا بەشداری بکەن مافەکانیشی بۆ دابین دەکەن و لە دەست بەسەریش ئازادی دەکەن.

بەندی پەنجاو سێیەم:

١- دان بەحکومەتی هەرێمی کوردستاندا دەنرێت وەك حکومەتی ڕەسمی ئەو ناوچانەی کە لەڕۆژی نۆزدەی مانگی سیٚ ی ساڵی دووهەزارو سیٚ دائەو حکومەتە بەڕێوەی دەبردن ودەکەونەپاێزگاکانی دهۆك وهەولێر وسلێمانی و کەرکوك ودیالە ونەینەوا ناوی(حکومەتی هەرێمی کوردستان) کەلەم یاسایە دا هاتووە واتا ئەنجومەنی نیشتمانی کوردستان و ئەنجومەنی وەزیرانی کوردستان و دەسەڵاتی دادوەریی لە هەرێمی کوردستاندا.

٢- سنوری هەژدە پارێزگاکە لە قۆناغی گواستنەوەدا بەبێ گۆڕان دەمێنێتەوە .
٣-کۆمەڵە پارێزگایەکی دەرەوەی هەرێمی کوردستان کە لە سێ پارێزگا زیاتر نەبێت {بەغدا و کەرکوکی لێدەرچێت} ماف ئەوەیان هەیە هەرێم لەنێوان خۆیاندا پێك بهێنن .
حکومەتی کاتی عێراقیش بۆی هەیە میکانیزمیەت پێشنیاز بکات بۆ پێك هێنانی ئەم هەرێمانە بەمەرجێ بخرێتە بەرچاوی ئەنجومەنی نیشتمانی هەڵبژێردراو تا تاووتۆی ی بکات و پەسەندی بکات .بێجگە لە پەسەندکردنی ئەنجومەنی نیشتمانی لەسەر یاساکاری تایبەت بەپێکهێنانی هەرێمی نوێ پێویستە لەڕێ ی ڕیفراندۆمەوە ڕەزامەندی خەڵکی ئەو پارێزگایانەش وەربگێرێ.
٤- ئەم یاسایە مافەکانی بەڕێوەبردن و ڕۆشنبیری و پۆلیتیکاڵی تورکومان وکلدۆ ئاشوری و گشت هاووڵاتیانی دیکەی عێراقیش دابین دەکات.

<u>بەندی پەنجاو چوارەم:</u>

١- حکوموتی هەرێمی کودستان لەهەڵسوڕاندنی ئیش وکارەکانی ئێستای خۆیدا بەردەوام دەبێت بەدرێژایی قۆناغی گواستنەوە،تەنها ئەوانە نەبێت کە پەیوەندییان بەو مەسەلانەوە هەیە کە دەکەونە چوارچێوەی تایبەتمەندێتی خودی حکومەتی فێدراڵیەوە ،وەك دەقیشی الەم یاسایەدا هاتووە. ئەم ئەرك وفەرمانانەش لەلایەن حکومەتی فێدراڵیەوە دارایی بۆ دابین دەکرێت تا بە پێ ی جۆری هەڵسوڕاندنی کارو بەپێ ی بڕگەی پێنجەمی بەندی بیست وپێنجەم. حکومەتی هەرێمی کوردستان دەست باڵایی هەرێمایەتی خۆی بەسەر ئاسایشی و ناوخۆ و هێزی پۆلیسدا بەدەستەوە دەمێننێت و ماف ئەوەش دەبێ {باج و مز} لەناو هەرێمی کوردستاندا بسێنی .
٢-دەربارەی بەکار خستنی یاسا فێدراڵیەکان لە هەرێمی کوردستاندا ،ئەنجومەنی نیشتمانی کوردستان بۆی هەیە بەکار خستنی هەر یاسایەك لەو یاسانەلە ناو ناوچەی کوردستاندا هەموار بکات ،بەڵام ئەمە تەنها ئەو شتانە دەگرێتەوە کە لەدەقی بڕگەی شەشەمی بەندی بیست وپێنجەمدا ودەقی بڕگەی چواری بەندی چل و سێهەمی ئەم یاسایە دا نەهاتوون کە دەکەونە چوارچێوەی تەنها ئەرکی خۆبەخۆی حکومەتی فێدراڵیەوە.

<u>بەندی پەنجاو پێنجەم:</u>

١- هەر پارێزگایەك لەپارێزگاکان ماف هەیە ئەنجومەنی پارێزگا پێك بهێنێت پارێزگارێك ناوزەو بکات و ئەنجومەنەکانی شارەوانیش و خۆجێییش پێك بهێنرێن .هیچ ئەندامێکی حکومەتی هەرێم یان هیچ پارێزگارێك یا هیچ ئەندامێکی ئەنجومەنی پارێزگا یا هی شارەوانی یا هی خۆجێیی بەدەست حکومەتی فێدراڵی یان بەدەستی یەکێ لەبەرپرسەکانی لەکار لانادرێ مەگەر لەلایەن دادگایەکی پسپۆڕەوە بەپێ ی یاسا بەتاوانێك گوناهبار بکرێت هەر بەو شێوەیەش ناشێ هەرێم پارێزگارێ یان ئەندامێ لە ئەندامەکانی ئەنجومەنی پارێزگا یا هی شارەوانی یان هی خۆجێیی دوورە پەرێزە بکات هیچ پارێزگارێك یان هیچ

ئەندامێکی ئەنجومەنی پارێزگا یا هی شارەوانی یان هی خۆجێیی ناکەوێتە ژێر ڕکێفی حکومەتی فێدراڵیەوە تەنها هێندەی ئەو دەست ڕۆیشتنە نەبێ کە لەبڕگەی شەشی بەندی بیست وپێنجەم دا و بڕگەی چوارەمی بەندی چل وسێهەم دا یارکراوە.

٢- پارێزگاران وئەندامانی ئەنجومەنی پارێزگاکان کە لە پۆستەکانی خۆیاندان وەك ڕۆژی یەکەمی مانگی حەوتی ساڵی دووهەزارو چوار لەجێگاکانی خۆیاندا دەمێننەوە بەپێ ی دەقی یاسای حوکمی خۆجێییی کە لەوانەیە دەربهێنر نرێت تا کاتی هەڵبژاردنێکی ئازادو دروست وتەواو کە بەپێ ی یاسا ئەنجام دەدرێت، مەگەر یەکێ لەوانە خۆبەخۆ واز لە پۆستەکەی بهێنێ ،یان بەر لەو دیرۆکە دورە پەرێز کرا بێت لەسەر تاوانێکی ئابڕووبەر بەپێ ی ئەو یاسایەی سەرەوە کە ناومان برد .کاتێکیش پارێزگارێ یان سەرۆکی شارەوانیەکیان ئەندامێك لە ئەندامانی ئەنجومەنەکان دوورە پەرێز دەکرێت، ئەنجومەنی پەیوەندی دار بۆی هەیە ،داواکاری لەهەر کەسێکی شایستەی دانیشتووی پارێزگا وەربگرێ بەمەبەستی پڕکردنەووەی ئەو ئەندامێیتە.

مەرج ومەرجکاری شایستەش هەر ئەوانەن کە لە بەندی سی ویەکەمدا بۆ ئەندامێتی ئەنجومەنی نیشتمانی دانراوە. ئەم پالێوراوە نۆی یە دەبێ زۆرینەی دەنگەکانی ئەنجومەن بەدەست بێنێ تا بتوانێ کورسیە چۆڵەکە پڕ بکاتەوە.

<u>بەندی پەنجاوشەشەم:</u>

١-ئەنجومەنی پارێزگا باربووی حکومەتی فێدراڵی دەکات لەئیش وکاری سازشدانی ئیش وکاری وەزارەتی فێدراڵیدا کەلە پارێزگاکەدا کەوتۆتە گەڕ. پێدا چوونەوەی پلانی ساڵانەی وەزارەت و بودجەی کاروباری بژاڤی ناو پارێزگاکە بەشێکن لەو یارمەتیانە. دابین کردنی دارایی بۆ ئەنجومەنەکانی پارێزگاکان لە بودجەی گشتی دەوڵەتەوە دەردەچێ ئەم ئەنجومەنانە دەسەڵاتی ئەوەشیان هەیە داهاتی خۆیان بەسەربەخۆیی لەڕێگەی سەپاندنی باج وڕسومەوە زیاتر بکەن هەروەها لەڕێگەکانی ڕێکخستنی ئیشەکانی بەڕێوەبردنی پارێزگاکەو دەست پێشخەری لە پێکەوەنانی پرۆژەدا و جێ بەجێ کردنیان لەسەر ئاستی پارێزگاکە یان بەهاوبەشی لەگەڵ ڕێکخراوە نێو دەوڵەتیەکان و ڕێکخراوە نا حکومیەکاندا ،هەروەها ئەنجام دانی بژاڤ دیکە کە لەگەڵ یاسا فێدراڵیەکاندا بگونجێن.

٢-ئەنجومەنی قەزاو ناحیەکان و ئەنجومەنە پەیوەنددارەکانی دیکەش لەئەنجام دانی ئەرك وفرمانی حکومەتی فێدراڵیدا یارمەتیی دەدەن .هەروەها خزمەتی گشتیش پێشکەش دەکەن بەوەی کە پێداچونەوەی پلانەکانی وەزارەتەکانی فێدراڵی لەو ناوچانەدا بکەن تا دڵنیابن لەوەی کە بەشێوەیەکی دروست بەشی پێداویست ودام و دەزگا خۆجێیەکان دەکات.هەروەها دیار کردنی پێداویستیەکانی بودجەی خۆجێیی لە ڕێگای هەنگاوەکانی جێ بەجێ کردنی بودجەی گشتی وکۆکردنەوەی داهات و دەستهاتی گشتی و وەرگرتنی باج ورسومات و پاراستنیان .هەروەهاڕێکخستنی چالاکیەکانی بەڕێوەبردنی خۆجێیی و دەست

پێشخەری بۆ دامەزراندنی پرۆژەگەلی خۆجێیی بەتەنیا یان بەهاوبەشی لەگەڵ ڕێکخراوە نێو دەوڵەتیەکان و ڕێکخراوە نا حکومیەکان .هەروەها ئەنجامدانی بژاڤی دیکە کە لەگەڵ یاسادا بلوێ.
٣- حکومەتی فێدراڵی،تا پێ ی بکرێ بەکردار هەندێ هەنگاوی جێبەجێکردن دەگرێتە بەر تا بە شێوەیەکی بەرنامە ڕێژ دەسەڵاتی زیاتر بدات بە بەڕێوبەرایوتیە خۆجێییەکان وهەرێمەکان و پارێزگاکان لە مەو دوا یەکە هەرێمیەکان وبەڕێوبەرایەتی پارێزگاکان بەحکومەتی هەرێمی کوردستانیشەوە هەمووی لەسەر بنچینەی لامەرکەزی ڕێکدەخرێن دەسەڵات بەبەڕێوبەرایەتیە خۆجێیەکان و شارەوانیەکانیش دەدرێت.

بەندی پەنجاو حەوتەم :

١- هەموو ئەو دەسەڵاتانەی بەحکومەتی قۆناغی گواستنەوەیە دەشێ حکومەتە هەرێمیەکان و پارێزگاکان سوودی لێوەربگرن وبەکاری بێنن ،ئەوەش تا بکرێت بەخێراو دوای دامەزراندتی دام دەزگا حکومیە لەبارەکان .
٢- هەڵبژاردنی ئەنجومەنی پارێزگاکان لەهەموو عێراق دەکرێت. هەڵبژاردنی ئەنجومەنی نیشتمانی کوردستانیش لە هەمان کاتدا دەکرێت کە هەڵبژاردنی ئەنجومەنی نیشتمانی عێراق هەڵدەبژێردرێت و نابێت لە ڕۆژی سی ویەکی یەکی ساڵی دووهەزارو پێنج بترازێ.

بەندی پەنجاوهەشتەم:

١- حکومەتی گواستنەوەی عێراق بەتایبەتیش کۆمیسیۆنی باڵای چارەسەرکردنی ناکۆکی موڵکداری خانووبەرە و لایەنی دیکەی پەیوەندیدار زۆر بە پەلە هەنگاو دەنێن بۆ لابردنی ئەو ستەمەی لەڕەفتارەکانی ڕژێمی پێشوو هاتوونەتە گۆڕێ کە لە گۆڕینی بارودۆخی دانیشتوانی ناوچەگەلێکی دیاریکراو بۆ نمونە وەك کەرکوکدا خۆی دەنوێنی بەڕاگواستن و دوور خستنەوەی خەڵك لەجێگا نشینی خۆیان ،هەروەها بەهۆی کۆچ پێکردنی زۆرە ملێ لە ناوەوە ودەرەوەی ناوچەکەدا،پاشان نیشتەجێ کردنی خەڵکانی نامۆ بەناوچەکە و بێبەش کردنی دانیشتوانی لە ماف کارکردن و ٲاست کردنەوەی نەتەوەیی .جا بۆ چارەسەرکردنی ئەم جەوروستەمە پێویستە لەسەر حکومەتی گواستنوەی عێراق ئەم هەنگاوانەی لای خوارەوە بنێت:-
ا-دەربارەی دانیشتوانە ڕاگوێزراوەکان و دوور خراوەکان و کۆچ پێکراوەکان و کۆچ کردووەکان بۆ ئەوەی کە لەگەڵ یاسای کۆمیسیۆنی باڵای چارەسەرکردنی ناکۆکی موڵکدارێتی خانوو بەرەشدا بگونجێ ،هەروەها لەگەڵ جێ بەجێ کردنی یاسایی دیکەشدا بگونجێ،پێویست دەکات کە حکومەت لەماوەیەکی گونجاودا دانیشتوانەڕاگوێزراوەکان بگە ڕێنێتەوە بۆ سەر ماڵ وموڵکی خۆیان خۆ ئەگەر ئەوەش نەگونجاو نەکرا ئەوە لەو بارەدا پێویستە لەسەرحکومەت بەشێوەیەکی ڕەوایانە قەرەبویان بۆ بکاتەوە.
ب-دەربارەی ئەو تاکە کەسانەی کە گوازراوەنەتەوە بۆ ناوچە یان زەوی نوێ ی دیاریکراو ئەوە پێویستە لەسەر حکومەت بەپێ ی بەندی دەیەمی یاسای کۆمیسیۆنی باڵای چارەسەرکردنی ناکۆکیەکانی موڵکداری

خانوبەرە ئەگەر توانی ئەوا سەر لەنوێ نیشتەجێیان بکاتەوە یان وەرگرتنی قەرەبوویان لە دەولەت بۆ دابین بکات ،یان زەوی نۆی لەدەوڵەت لەنزیك شوینی نیشتەجێبونیان لەو پارێزگایەدا وەربگرن قەرەبووی ئەرك وخەرجی هاتووچۆی ئەو ناوچانەیان بۆ بکرێتەوە .

ج- دەربارەی ئەوانەی لە دامەزرانی فەرمانبەری یان لە هەلی گوزەران بێبەش کراون بۆ ئەوەی ناچاریان بکەن جێگای دانیشتنیان جیّ بهێڵن و لەو هەرێم و زەویانە کۆچ بکەن وبڕۆن و ئەوە پێویستە لەسەر حکومەت دنەی بواری نویّ ی کارکردن بدات تابتوانن لەو ناوچەو زەویانەدا کار بکەن.

د-دەربارەی ڕاست کردنەوەی نەتەوەیی ،ئەوەپێویستە حکومەت هەموو ئەو بڕیارانە کە پەیوەندییان بەم مەسەلە یەوە هەیە هەڵیان بوەشێنێتەوە و ڕێگاش بدا بەو کەسانەی زیانیان لێکەوتووە ،کە مافی ئەوەیان هەبێت بڕیاری ناسنامەی نیشتمانی و سەر بە چ نەتەوەیەکن بدەن بەبیّ فشار و زۆر لێکردن.

٢-ڕژێمی پێشوو فڕوفێلی لە سنوری بەڕێوەبەرایەتیەکان و شتی دیکەشدا کردووە بۆ وەدی هێنانی ئامانجی سیاسی پێویستە لەسەر سەرۆکایەتی و حکومەتی گواستنەوەیی عێراق ڕاسپاردەگەلی بخاتە بەردەمی ئەنجومەنی نیشتمانی بۆ چارە سەر کردنی ئەو گۆڕینە ناهەموارانە.لەبارێکدا ئەگەر سەرۆکایەتی نەیتوانی بەکۆی دەنگ کۆمەڵیّ ڕاسپاردە پەسەند بکات ئەوە لەو بارەدا پێویستە لەسەر ئەنجومەنی سەرۆکایەتی ناوبژیکەرێکی بیّ لایەن بەکۆی دەنگ دابمەزرێنی بۆ ئەوەی لەمەسەلەکە بکۆڵێتەوە و پێشنیارەکانی خۆی پێشکەش بکات .جا لە بارێکدا ئەگەر ئەنجومەنی سەرۆکایەتی نەیتوانی ڕەزامەندی لەسەر دانانی ناوبژیکەرەکە بکات ئەوە لەو بارەدا پێویستە لەسەر ئەنجومەنی سەرۆکایەتی داوا لەسکرتێری گشتی نەتەوە یەگکرتوەکان بکات کە کەسایەتیەکی نێودەوڵەتی ناودار دابمەزرێنێت ئەو ناو بژییکردنە بکات.

٣-چارەسەری کۆتایی ئەو زەوییانەی ناکۆکییان لەسەرە دوا دەخرێت ،لەوانەش کەرکوك، تا تەواو کردنی ئەو جیّ بەجیّ کردنانەی سەرەوە ،ئینجا سەر ژمێریی ئاشکرای دانیشتوان بەشێوەیەکی ڕەوا بکریّ تا ڕۆژی پەسەندکردن لەسەر دەستوری هەمیشەیی. ئەم چارەسەر کردنە پێویستە بەجۆری بکریّ لەگەڵ پرەنسیپەکانی دادو ڕەواییدا بگونجیّ و خواستی دانیشتوانی ئەو زەوییانە ڕەچاو بکرێت.

دەروازەی نۆیەم

قۆناغی گواستنەوە

بەندی پەنجاو نۆیەم:

١- دەستوری هەمیشەیی دابین کردنی متمانەی ئەوەی تیادا دەبێت کەهێزە چەکدارەکانی عێراق سەر لەنۆی بۆ تۆقاندن وسەرکوت کردن گەلی عێراق ناخرێتە کار .

٢- بەڕەچاوکردنی ئەوەی کەعێراق دەوڵەتێکی خاوەن سەروەریی خۆیەتی و ئارەزووی ئەوەی هەیە لەگەڵ دەوڵەتە کانی دیکەدا لەپاراستنی ئاشتی و ئاسایش و لەناوبردنی تێروریزمدا بەشدار بێت لەماوەی قۆناغی

گواستنەوە دا لەبەر ئەوە هێزە چەکدارەکانی عێراق لەمەوداو دەبێتە هاوپشکی سەرەکی هێزە فرە نەتەوەییەکان کە لەعێراقدا سەرگەرمی کارن لەژێر یەك فەرماندەیی یەکگرتوودا بەپیێ ی بڕیاری ژمارە(١٥١١-هەزارو پێنج سەدو یانزەی ساڵی دوو هەزارو سێ)یئەنجومەنی ئاسایشی نەتەوە یەکگرتوەکان و هەر بڕیارێکی دیکەش کە لەماوەو دوا درابێ تا ئەو ڕۆژەی دەستوری هەمیشەیی پەسەند دەکرێ و حکومەتێکی نوێ بەپێی ئەو دەستورە هەڵدەبژێردرێت.

٣- هەر حکومەتی عێراق دەسەلاتی گرتە دەست و بەڕەچاوکردنی پێگەی عێراق وەك دەوڵەتێکی خاوەن سەروەری، ئەو جا حکومەتی گواستنەوەی هەڵبژێردراوی عێراق دەسەلاتی ئەوەی دەبێت ڕێکەوتننامەی نێو دەوڵەتی وا بەستە ببەستێ دەبارەی بزاڤی هێزە فرە نەتەوەییەکان کە لە عێراقدا سەرگەرمی کارن لەژێر فەرماندەییەکی یەکگرتوودا بەپیێ ی مەرجەکانی بڕیاری ژمارە(١٥١١)ی ساڵی دووهەزارو سێ ی ئەنجومەنی ئاسایشی نەتەوە یەکگرتووەکان وە هەر بڕیارێکی پاشتر لەئەنجومەنی ئاسایشەوە دەرچوبێ وپێوەندی بەو مەسەلەیەوە هەبێ.

هیچ شتێك کارناکاتە سەر ئەم یاسایە وکاریش ناکاتە سەر ئەو ماف و وابەستەییانەی لەم ڕێکەوتننامانەوە پەیدا دەبن و کاریش ناکات سەر ئەو وابەستەییانەی لە بڕیاری ژمارە (١٥١١)یساڵی(٢٠٠٣)وە دێنە دی یان هەر بڕیارێکی دیکەی ئەنجومەنی ئاسایش کەداوای ئەوە دەربچێ وحوکمی بەسەر ئیش وکاری هێزە فرە نەتەوەییەکاندا نابێت تا ئەو کاتەی ئەو ڕێکەوتننامانە دەخرێنە بەرکار.

<u>بەندی شەستەم:</u>

پێویستە ئەنجومەنی نیشتمانی بەرنوسی دەستوریی هەمیشەیی عێراق بنوسێت. ئەم ئەنجومەنە ئەم بەرپرسیارێتیە بەچەندین ڕێگا ئەنجام دەدات ،یەکێ لەو ڕێگایانە هاندانی گفت وگۆکردنە لەسەر دەستورەکە لەڕێگای کۆبونەوەی ئاشکراوگشتی وخولاو خول لەهەموو لایەکی عێراقدا و لەڕێگای دەزگاکانی ڕاگەیاندنیشەوە ،پێشنیاریش لە هاوولاتیانی عێراق لەکاتی نوسینەوەی دەستورەکەدا وەدەگیرێ.

<u>بەندی شەست و یەکەم :</u>

١-پێویستەلەسەر ئەنجومەنی نیشتمانی بەرنوسی دەستوری هەمیشەیی بنوسێت لە ماوەیەکدا کەلە ڕۆژی پانزەی مانگی هەشتی ساڵی دوو هەزارو پێنج نەترازێت.

٢-بەرنوسی دەستورە هەمیشەییەکە دەخرێتە بەردەستی گەلی عێراق بۆ ڕیفراندۆمێکی گشتی تاڕەزامەندی لەسەر بکەن. لەماوەی پێش ڕیفراندۆمەکەدا بەرنوسی دەستورەکە بڵاودەکرێتەوە و بەشێوەیەکی فراوان دابەش دەکرێ بۆ دنەدانی گفت وگۆیەکی گشتی لەسەر دەستورەکە لەنێوان ڕۆڵەکانی گەلدا .

٣-ڕیفراندۆمی گشتی سەردەکەوێ،بەرنوسی دەستورەکەش پەسەند دەکرێ کاتێ کە زۆرینەی دەنگدەران لەعێراقدا ڕەزامەندی لەسەر دەدەبڕن ،بەمەرجێ دوو لەسەر سێ ی دەنگدەران لەسێ پارێزگا یان زیاتر ڕەتی نەکەنەوە.

٤- کاتێ بەڕیفراندۆم ڕەزامەندی لەسەر دەستوری هەمیشەیی دەکرێ،ئەو کاتە هەڵبژاردن بۆ حکومەتێکی هەمیشەیی لە ماوەیەکدا جێ بەجێ دەکرێت کە ئەو پەڕی لە ڕۆژی پانزەی مانگی دوانزەی ساڵی دوو هەزار وپێنج نەترازێ، ئەوجا حکومەتە نوێ یەکەکار دەگرێتە دەست لە ماوەیەکدا لە سی و یەکی دوانزەی ساڵی دوو هەزار و پێنج نەترازێ.

٥-ئەگەر ڕیفراندۆم بە بەرنوسی دەستوری هەمیشەیی قایل نەبوو ئەوجائەنجومەنی نیشتمانی هەڵدەوەشێنرێتەوە و هەڵبژاردن بۆ ئەنجومەنی نیشتمانی نوێ دەست پێدەکات لە ماوەیەکدا ئەوپەڕی لە ڕۆژی پانزەی مانگی دوانزەی ساڵی دوو هەزار و پێنج نەترازێ . ئەنجومەنی نیشتمانی و حکومەتی گواستنەوەی عێراق کەهەردووکیان نوێن،کاری خۆیان دەگرنە دەست لەماوەیەکدا ئەوپەڕی لە ڕۆژی سی ویەکی مانگی دوانزەی ساڵی دوو هەزارو پێنج نەترازێ و بەپێ ی ئەم یاسایەش لەسەرکار بەردەوام دەبن بەڵام دوا مۆڵەتەکان بۆ داڕشتنی بەرنوسی دەستورە نوێیەکە لەوانەیە بگۆڕدرێ لە پێناوی دانانی دەستورێکی هەمیشەیی بۆ ماوەیەك لە ساڵێك زیاتر نەبێ و ئەوجا ئەنجومەنی نیشتمانی نوێ دووبارە بەرنوسێك بۆ دەستورێکی هەمیشەیی دیکە دەنوسێتەوە.

٦-ئەگەر پێویست بوو دەشێ سەرۆکی ئەنجومەنی نیشتمانی بەڕەزامەندی زۆرینەی ئەندامانی ئەنجومونی سەرۆکایەتی ئاگادار بکاتەوە لەماوەیەکدا ئەو پەڕی لە ڕۆژی یەکی هەشتی ساڵی دوو هەزارو پێنج نەترازێ کە پێویستیان بەکاتی زیاترە بۆ تەواوکردنی نوسینەوەی بەرنوسی دەستورەکە،ئەوجا ئەنجومەنی سەرۆکایەتی ماوەی نوسینی دەستورەکەی بۆ تەنها شەش مانگ درێژ دەکاتەوە وئیدی ناشێ ئەم ماوەیە جارێکی دی درێژ بکرێتەوە.

٧-ئەگەر ئەنجومەنی نیشتمانی بە داهاتنی ڕۆژی پازدەی مانگی هەشتی ساڵی دوو هەزارو پێنج نوسینی بەرنوسی دەستورە هەمیشەییەکەی تەواو نەکرد وداوای درێژەکردنەوەی ئەو ماوەیەشی نەکرد کە لە بڕگەی چوارهەمی بەندی شەست ویەکەمی سەرڕوەدا باسکراوە جا ئەو دەقی بڕگەی سێهەمی بەندی شەشت و یەکەمی سەرەوە دەخاتە بەرکار .

<u>بەندی شەست ودووەم :</u>

ئەم یاسایە لە بەرکاردا دەمێنێتەوە تا دەستوری هەمیشەیی دەردەچێت و حکومەتی نوێ ی عێراقیش بەپێ ی ئەم یاسایە پێك دێت.